

Projecte de convivència

Escola Ramon Fuster

ÍNDEX

1. Introducció	3
2. Característiques de l'escola	4
3. Promoció de la convivència a l'escola	6
4. Diagnosi	7
4.1. Informe de resultats	8
5. Objectius generals, objectius específics i actuacions	10
6. Prevenció, detecció i intervenció	15
7. Comissió de convivència	15
7.1. Composició de la Comissió de Convivència	16
7.2. Funcions de la Comissió de Convivència	16
8. Protocols de prevenció, detecció i intervenció	17
8.1. Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament escolar a persones LGTBI	17
8.2. Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals	18
8.3. Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant conductes d'odi i discriminació	19
8.4. Protocol d'actuació amb menors de 14 anys en situació de conflicte o comissió d'una infracció penal	20
8.5. Protocol d'intervenció en cas de conflicte greu	21
8.6. Protocol de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu	22
8.7. Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant la violència masclista entre l'alumnat	23
8.8. Protocol d'àmbit comunitari de prevenció, detecció i intervenció davant situacions d'absentisme	24
8.9. Detecció i intervenció enfront dels NGJOV (Nous Grups de Joves Organitzats i Violents)	25
8.10. Prevenció, detecció i intervenció de processos de radicalització als centres educatius	26
8.11. Circuit simplificat d'intervenció davant conductes de l'alumnat greument perjudicials per a la convivència	27
9. Programes en el marc del Projecte de Convivència	28
9.1. Programa Cultura de la Pau	28
9.2. Setmana de la Diversitat Funcional	32
9.3. Programa +Convivència	34
10. Seguiment del Projecte de Convivència i Temporització	36
10.1. Seguiment del Projecte de Convivència	36
10.2. Temporització	36
11. Glossari	37
12. Bibliografia	42

1. INTRODUCCIÓ

El nostre Projecte Educatiu fa referència explícita a la creació d'un entorn on s'afavoreixi i garanteixi el creixement de tot l'alumnat des del respecte envers un mateix i cap a l'altre/l'altra amb la voluntat de crear una societat més justa i plural. Concretament, l'objectiu 2 pretén *“Millorar la cohesió social a partir del disseny i la implementació, a totes les etapes, d'un seguit d'activitats de sensibilització social vinculades amb la cultura de la Pau, la igualtat d'oportunitats, la sostenibilitat i les relacions personals com a base per a una bona convivència (...)”*.

El nostre és un plantejament integral i global de la convivència i promou accions adreçades a la millora de la convivència a l'aula, al centre i a l'entorn, en el benentès que la permeabilitat entre aquests tres espais afavoreix la transferència d'aprenentatges, valors, actituds i hàbits relacionals i crea un clima de treball i de convivència segura i saludable.

La convivència implica la participació de tota la comunitat escolar per aprendre a convida de manera positiva, amb respecte i diàleg, integrant visions i sensibilitats diferents. Són base del nostre Projecte de Convivència el respecte mutu, la llibertat, el concepte de democràcia, el benestar, la comunicació, el treball conjunt entre família, alumne/alumna i escola, el coneixement d'un mateix i dels altres, la col·laboració, l'entesa, l'esforç i l'acollida, entre d'altres.

El Projecte de Convivència és l'instrument que recull les accions que l'escola impulsa per capacitar a tot l'alumnat i a la resta de la comunitat escolar vers la millora de la convivència i la resolució positiva dels conflictes. Aquest document parteix de l'anàlisi de la realitat de l'escola i incorpora actuacions i programes que ja es treballen en el dia a dia i noves propostes a desenvolupar en els tres propers anys.

El Projecte de Convivència, d'acord amb el que preveu la resolució, contempla mesures i actuacions relacionades amb cadascun dels diferents nivells d'actuació:

- 1. Nivell preventiu. Valors i actituds convencionals:** Mesures i actuacions orientades a desenvolupar en l'alumnat aquelles actituds i valors propis de la competència social i ciutadana que contribueixin a fer-lo competent en la relació amb si mateix, amb els altres i amb el món.
- 2. Nivell d'intervenció. Resolució de conflictes:** Mesures i actuacions que han de permetre a la comunitat escolar abordar de manera positiva la gestió i resolució de conflictes. Així mateix, el Projecte de Convivència recull els processos que s'hauran d'articular en cas d'incompliment de les normes concretades en les Normes d'Organització i Funcionament del Centre (NOFC) i d'acord amb la normativa vigent.
- 3. Nivell organitzatiu i de gestió de centre:** Mesures, actuacions i marc organitzatiu que han de permetre al centre educatiu gestionar, facilitar i articular tant les actuacions com els processos necessaris per treballar a favor de la convivència.

L'objectiu final d'aquest Projecte de Convivència és potenciar un clima positiu i motivador a l'escola i donar a l'alumnat les eines bàsiques que l'ajudin a conèixer diferents realitats, l'ajudin a mostrar-se tal com és, acceptant les qualitats i limitacions, tant pròpies com de les persones que l'envolten perquè al capdavall, la convivència comporta una consciència de la pròpia identitat que implica l'acceptació de l'altre/l'altra i un sentit de pertinença i contribució personal a la societat.

El present document es basa en el següent marc legal:

- **Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig**, d'educació, estableix a l'article 121.2, de caràcter bàsic, que el Projecte Educatiu de Centre inclogui un pla de convivència.

- **Decret 279/2006, de 4 de juliol**, de drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya, té per objecte la regulació dels drets i deures de l'alumnat, de les normes de convivència, de la mediació com a procés educatiu de gestió de conflictes i del règim disciplinari en els centres educatius no universitaris de Catalunya.
- **Llei 12/2009, del 10 de juliol**, d'educació, disposa a l'article 30 que l'aprenentatge de la convivència és un element fonamental del procés educatiu i així ho ha d'expressar el Projecte Educatiu de cada centre.
- **Decret 102/2010, de 3 d'agost**, d'autonomia dels centres educatius, que disposa en l'article 23.2 que les Normes d'Organització i Funcionament del Centre han d'incorporar les mesures de promoció de la convivència establertes en el centre.
- **Llei 11/2014, del 10 d'octubre**, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, en el seu article 12.3 explicita que "el principi de coeducació s'ha d'incorporar als plans d'acció tutorial i als plans i reglaments de convivència dels centres educatius". Així mateix, en l'article 12.6 s'insta a "vetllar per la conscienciació i la prevenció de la violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere i oferir mecanismes als centres perquè detectin situacions de discriminació o exclusió de qualsevol persona per les dites raons".
- **Resolució ENS/585/2017**, de 17 de març, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de convivència en els centres educatius dins el marc del Projecte Educatiu de Centre.
- **Resolució EDU/1753/2020**, de 16 de juliol, per la qual es modifica la Resolució ENS/585/2017, de 17 de març, per la qual s'estableix l'elaboració i la implementació del Projecte de Convivència en els centres educatius dins del marc del Projecte Educatiu de Centre.

En un pla més general, hem tingut en compte també els **17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)** que són propòsits elaborats en el marc de l'Agenda 2030 de l'ONU amb la finalitat d'aconseguir una forma de vida més sostenible: complir amb les nostres necessitats actuals sense comprometre el nostre futur. Entre els 17 ODS s'inclouen objectius com cobrir les necessitats bàsiques, promoure el desenvolupament i millorar la convivència a través de l'educació, la igualtat de gènere, el consum responsable i la pau.

2. CARACTERÍSTIQUES DE L'ESCOLA

L'ESCOLA RAMON FUSTER va donar continuïtat, a partir de l'any 1983, a l'antiga ESCOLA TAGORE, fundada l'any 1956. La forma jurídica adoptada va ser la de societat cooperativa, amb el nom de RAMON FUSTER SCCL. Forma part d'aquell petit cercle d'escoles que, gairebé sense mitjans però amb esforç i sacrifici, han contribuït al redreçament pedagògic i cultural del país. A principis de l'any 1998 es va dissoldre la societat cooperativa i l'escola es va integrar dins del grup de la Fundació Collserola.

La FUNDACIÓ COLLSEROLA va ser constituïda l'any 1994 per l'AGRUPACIÓ PEDAGÒGICA SA que li va transferir la titularitat de l'ESCOLA FEDERIC MISTRAL i de l'ESCOLA AVENÇ, així com la propietat del conjunt de terrenys, edificis, instal·lacions i equipaments de les esmentades escoles i els de la Casa de Colònies LES VINYES DE VILAMARÍ. Aquesta societat mercantil va excloure, des del primer moment, l'afany de lucre com a objectiu i els resultats econòmics es van anar dedicant, any rere any, a la millora de les instal·lacions i dels equipaments escolars, a l'increment del nombre i la qualitat dels serveis pedagògics i a la integració de noves escoles al projecte inicial.

Per altra banda, i per poder respondre amb major eficàcia a les diferents necessitats de les famílies i la comunitat escolar, es va incorporar al grup COLLSEROLA la Fundació CIM D'ESTELA, que té com a finalitat oferir serveis d'activitats de lleure i monitoratge; la Fundació INSTITUT DE PSICOLOGIA, dedicada a proporcionar serveis sanitaris i tractaments especialitzats en l'àmbit de la psicologia, la psiquiatria, la psicopedagogia i la logopèdia; la Fundació Bellaire, titular de l'escola d'educació especial ESCOLA BELLAI-RE i la Fundació ELS XIPRERS, que atén persones adultes afectades pel trastorn d'espectre autista (TEA).

L'any 1995, va integrar-se al grup, l'INSTITUT TÈCNIC EULÀLIA i va néixer l'ESCOLA FREDERIC MISTRAL-TÈCNIC EULÀLIA. La integració de noves escoles al projecte de la FUNDACIÓ COLLSEROLA es completà l'any 1998 amb la incorporació, com ja hem dit, de l'ESCOLA RAMON FUSTER de Bellaterra.

Avui l'ESCOLA RAMON FUSTER, té un miler d'alumnes, distribuïts en 3 línies d'Educació Infantil, Primària i Secundària obligatòria. El Batxillerat es cursa a l'escola FREDERIC MISTRAL-TÈCNIC EULÀLIA de Barcelona que, amb 8 línies d'aquesta etapa, ofereix totes les modalitats del Batxillerat i, també, la possibilitat de cursar el Batxibac. En aquesta etapa també s'hi afegixen els alumnes provinents de 4t de Secundària de l'escola AVENÇ.

Instal·lacions

Les instal·lacions i equipaments de l'escola, situada al carrer Escultor Vallmitjana, 9-15, estan situats en un espai de 17.300 m², 7.000 dels quals edificats i, la resta, de bosc, patis i instal·lacions esportives. L'escola es troba a prop de l'estació dels FGC de Bellaterra.

Està formada per quatre edificis que es comuniquen entre si. El bloc dels edificis de l'Educació Secundària Obligatòria està format per totes les aules específiques per a aquests cursos i un auditori amb capacitat per a 300 persones, el pati i el gimnàs.

Primària ocupa dos dels edificis. En el primer, hi ha les aules de 1r, 2n i 3r de Primària juntament amb diversos espais d'ús comú: la biblioteca i el servei de cuina i menjador. També és aquí on es troben la direcció, la secretaria i l'administració, la infermeria, les sales de visita, el gimnàs i els vestidors, l'aula de plàstica, l'aula reinvent the classroom i un auditori amb capacitat per a 200 persones. En el segon edifici, hi ha les aules de 4t, 5è i 6è de Primària més les de desdoblament i altres d'específiques d'aquesta etapa.

L'edifici de Parvulari, compta amb nou aules equipades amb biblioteca, un espai de jocs i una sala de psicomotricitat.

L'escola té autoritzada des del curs 2006/2007 una SIEI (aula de suport intensiu per a l'escolarització inclusiva) que acull alumnat amb necessitats educatives específiques d'Educació Infantil i Primària; i des del curs 16-17 una de Secundària.

Alumnat

L'alumnat prové de famílies amb un perfil socioeconòmic mig que busquen en l'escola la transmissió d'uns valors humanistes entre els quals podem destacar el foment de l'esperit crític, la solidaritat i la responsabilitat individual i col·lectiva, sota els principis dels tres pilars bàsics de l'ideari que identifica l'escola en el si de la Fundació Collserola: catalanitat, laïcitat i pluralitat. Així mateix, els pares i mares que componen la comunitat educativa del centre cerquen l'excel·lència acadèmica, que s'obté de la combinació de la cura en la pràctica pedagògica, l'exigència i el rigor acadèmics i l'acompanyament pedagògic i personal de l'alumne/alumna.

3. PROMOCIÓ DE LA CONVIVÈNCIA A L'ESCOLA

Tal i com queda recollit en el nostre Projecte Educatiu, educar en la convivència vol dir posar l'accent en les relacions, en tot allò que ens uneix i no tant en el que ens diferencia. El treball de valors que portem a terme des de la tutoria en el dia a dia i en totes les etapes permet el reconeixement i la gestió de les emocions, fet que facilita l'aprenentatge d'unes bones habilitats socials, una orientació positiva dels conflictes i contribueix a generar un bon clima de convivència. Treballem a partir d'activitats afavoridores de la convivència i en un ambient relacional positiu, amb vincles de confiança i suport. Fonamentem la nostra tasca en el reconeixement i l'estima d'un mateix i dels altres, en la confiança mútua, la comunicació i la capacitat de cooperació de tothom. Això comporta que la sensibilització i els aprenentatges per a la convivència siguin més interessants i engrescadors i hi hagi un major èxit tant a nivell educatiu, com personal i social de l'alumnat.

El nostre és un plantejament integral i global de la convivència que promou accions adreçades a la millora de la convivència a l'aula, al centre i a l'entorn, en el benentès que la permeabilitat entre aquests tres espais afavoreix la transferència d'aprenentatges, valors, actituds i hàbits relacionals i crea un clima de treball i de convivència segura i saludable.

Les activitats portades a terme amb alumnes de diferents nivells i en espais compartits o les que s'organitzen fora d'escola (colònies, viatges, intercanvis, conferències MUN, sortides i excursions, etc.) faciliten el coneixement i el reconeixement entre l'alumnat, fet que potencia la confiança mútua i propicia la conversa, el diàleg i la reflexió. És bàsic, per a la convivència, parlar molt i escoltar més encara i fer-ho amb un bon to. La cooperació, el respecte mutu i la comunicació predisposen a tenir una actitud d'escolta activa, afavorint l'intercanvi d'opinions i l'acceptació dels arguments de les altres persones.

Un dels objectius definits en el nostre model educatiu és el de millorar la cohesió social que treballem a partir del disseny i la implementació, a totes les etapes, d'un seguit d'activitats de sensibilització social vinculades amb la cultura de la Pau, la igualtat d'oportunitats, la sostenibilitat, les relacions personals com a base per a una bona convivència social, la incorporació de l'aprenentatge i servei de forma generalitzada a tots els cursos, i el treball col·laboratiu tant entre l'alumnat com amb les famílies i les fundacions vinculades.

Partint del reconeixement de la diversitat com un fet universal, l'escola té unes altes expectatives en tot l'alumnat, estimula el seu talent, personalitza els seus aprenentatges, vetlla per la igualtat d'oportunitats i perquè cadascun dels alumnes rebi una educació en equitat. Promovem que l'alumnat, reconeixent-se diferent i acceptant la pròpia identitat i la de la resta, tingui un elevat sentiment de pertinença a la comunitat escolar facilitant així la cohesió. En aquest sentit, l'escola ofereix una educació de qualitat a tot l'alumnat i vetlla perquè es faci en un entorn de respecte i convivència. L'atenció educativa comporta el reconeixement de la diversitat com un fet universal, la personalització de l'aprenentatge en uns entorns estimulants i una cerca constant de metodologies, estratègies i recursos (materials, curriculars i personals) que puguin donar la resposta més adequada a les moltes diferències existents evitant d'aquesta manera que les diferències puguin generar exclusió i problemes de convivència. La diversitat és per a nosaltres una oportunitat per enriquir les formes d'ensenyar i d'aprendre ja que ens permet crear nous entorns de relació i convivència i noves complexitats que afavoreixen l'equitat i la cohesió social.

Un altre dels nostres propòsits en relació a l'aprenentatge de la convivència és la sensibilització vers el problema de l'assetjament entre iguals i el treballem organitzant activitats de prevenció, formació i sensibilització, definint uns protocols i uns instruments d'actuació i avaluació eficaços.

Malgrat tot, som conscients que el conflicte és inevitable i forma part de les relacions socials i de l'aprenentatge diari. Gestionem cada conflicte des de la singularitat, responsabilitzant l'alumnat, creant programes d'ajuda entre iguals, evitant les generalitzacions i sempre a partir d'enfocaments positius.

La Direcció d'escola, les coordinacions de cicle i les tutories són els màxims òrgans de gestió i de presa de decisions davant d'un conflicte. S'aposta clarament pel caràcter educatiu que han de tenir els processos disciplinaris i les accions que s'emprenquin tant per prevenir com per corregir conductes inadequades, amb la finalitat que tothom rebi un bon tracte a nivell personal però també que aprengui a mantenir actituds de respecte entre els diferents membres de la comunitat escolar. En aquest sentit, entenem el treball que fem des de la tutoria com una dimensió més de l'educació en tant que el nostre model d'educació integral busca el màxim desenvolupament de les capacitats i competències de l'alumnat: coneixements, actituds, valors, etc. La tutoria respon, doncs, a la necessitat d'educar infants i joves, amb problemes singulars, motivacions i característiques diferents entre uns i altres. El tutor o la tutora acompanyen el grup classe i, alhora, cada individu en particular, lideren el grup d'alumnes, els engresquen i creen climes adients, gestionant les relacions que s'hi estableixen, influint decisivament en la dinàmica i en la creació de condicions favorables per a l'aprenentatge i la convivència i per al creixement de cada alumne/alumna dins el seu grup de referència.

Qualsevol canvi en l'àmbit educatiu no es pot portar a la pràctica si no va acompanyat d'un Pla de Formació. Cada any programem i portem a terme un seguit d'accions formatives per a tot el personal de la Fundació Collserola i les famílies que s'aglutinen al voltant d'unes àrees clau d'acord amb els reptes que, com a escola, ens hem plantejat, també en relació a la convivència, vinculades als objectius de la PGA i del Projecte Educatiu.

Més enllà de la promoció de la convivència en el dia a dia, és molt important que tothom conegui i practiqui el significat de viure en comunitat i en harmonia. Som ben conscients que, per aconseguir-ho, cal un aprenentatge que requereix la pràctica d'accions concretes que eduquin per la pau en un món complex. És en aquest sentit que l'escola impulsa el programa "Cultura de la Pau", en el qual, a partir d'actuacions de sensibilització que organitzem al llarg de tot l'any, volem conscienciar el nostre alumnat vers el respecte i la tolerància i educar-lo perquè pugui contribuir a construir una societat més justa, més cohesionada i més humana.

4. DIAGNOSI

La diagnosi de la convivència a l'Escola Avenç s'ha elaborat tenint en compte el col·lectiu d'alumnat de Secundària, el professorat, les famílies i el grup de monitors i monitores de Cim d'Estela. L'objectiu ha estat identificar, de les diferents actuacions que s'estan portant a terme a l'escola, els seus punts forts i febles i alhora detectar totes les possibles àrees de millora vinculades amb els temes proposats.

Per dur a terme la diagnosi es va crear un grup de treball format per Caps d'Estudi i Departament d'Orientació per elaborar un formulari. Posteriorment va ser presentat a la Comissió de Convivència i aprovat un cop recollides les seves aportacions.

El formulari es va estructurar en relació a temes que es consideren imprescindibles per a garantir un bon clima de convivència. El nombre de preguntes va variar en funció de les respostes donades però els temes avaluats van ser els mateixos en els tres col·lectius enquestats. Els temes avaluats, doncs, en la diagnosi del nostre Projecte de Convivència són els següents:

- La convivència i les relacions interpersonals
- La inclusió i la diversitat

- La coeducació i la igualtat de gènere
- L'educació en la diversitat afectivosexual

L'enquesta es va dur a terme al febrer del 2021 i hi van respondre els 420 mares i pares, 63 docents, 392 nois i noies de Secundària i 46 monitors i monitores de les tres escoles.

Una vegada finalitzada la diagnosi, els resultats han estat presentats a la Comissió de Convivència i a la resta de la comunitat escolar. S'ha establert un període de temps perquè la Comissió de Convivència fes les aportacions pertinents. Un cop valorades, s'han identificat unes propostes d'actuació que han servit per definir els objectius específics i un seguit d'actuacions en cadascun dels temes diagnosticats.

4.1. Informe dels resultats de la diagnosi de la Comissió de Convivència

En relació a la **convivència i a les relacions interpersonals** s'ha identificat que:

- El professorat ajuda a desenvolupar en els nens i nenes i nois i noies la consciència i la regulació emocional, així com les competències relacionals, per exemple, a través del treball cooperatiu i en les tutories individuals.
- Al voltant d'un terç del professorat manifesta que té poques eines i recursos per detectar una situació d'assetjament entre l'alumnat i que desconeix el protocol per abordar aquestes situacions.
- Les famílies valoren positivament la gestió de la convivència que es fa des d'escola i de la gestió de les emocions dels seus fills i filles, així com també el fet que l'escola proposa suficients activitats per fomentar l'educació en el respecte, l'educació per la pau i els drets humans.
- L'alumnat coneix les normes de convivència de l'escola i sap que poden aportar propostes per millorar-ne el funcionament. Part de l'alumnat, de segon Cicle de Secundària sobretot, manifesta que caldria treballar més l'educació socioemocional a les tutories.
- L'escola ha de ser percebuda com un espai segur per a tots i totes, i un entorn de suport i confiança per a tot l'alumnat. Es produeixen algunes situacions d'assetjament a l'escola o a les xarxes socials, molt poques, però que comencen ja a l'etapa de Primària i, algunes, es mantenen al llarg del temps, tot i que a mesura que es fan grans, aquestes situacions disminueixen. Els tipus d'assetjament que es produeixen en una proporció més gran són el verbal i el psicològic o emocional per faltes de respecte, sobretot. L'escola en alguna ocasió ofereix poc ajut però els nois i noies de vegades només ho expliquen als amics. De totes maneres, ells i elles intenten aturar-ho majoritàriament si ho veuen, però de vegades no tenen eines per fer-ho i es bloquegen.

En relació a la **inclusió i la diversitat** s'ha observat que:

- El professorat utilitza estratègies i metodologies que afavoreixen una educació inclusiva tant des de les tutories com des de les matèries, però en els materials didàctics hi ha poca referència a la diversitat funcional i caldria ampliar els referents culturals diferents. Manifesten també que l'escola està poc adaptada per a persones amb diversitat funcional.
- Gairebé la meitat de les famílies consideren que tenen poca informació per valorar el grau d'adaptació de l'escola a les persones amb diversitat funcional, tot i que són coneixedores que s'hi duen a terme mesures, estratègies i actuacions per educar els seus fills i filles en el respecte a aquesta diversitat i la interculturalitat. Algunes famílies, però, manifesten que també tenen desconeixement en aquest punt.

En relació a la **coeducació i la igualtat de gènere** s'ha identificat que:

- El professorat no té consciència de tenir un tracte diferent amb nois i noies ni d'utilitzar el masculí com a genèric, i procura que els grups de treball siguin paritaris de forma espontània o modificant-los si escau.
- Tampoc es té consciència de valorar de manera diferent les opinions de mares i pares a les entrevistes, tot i que manifesta que, en canvi, s'acostuma a trucar primer a la mare quan cal parlar amb una família.
- Les famílies valoren positivament la feina de l'escola respecte a la diversitat i la igualtat de gènere, tot i que en l'entorn familiar costa més parlar de temes relacionats amb la identitat de gènere.
- En general, a les famílies no els condiciona el gènere de l'interlocutor de l'escola. L'alumnat percep que no hi ha tracte discriminatori en els diferents espais de l'escola, però cal puntualitzar que el fet que a Educació Física manifesten un tracte diferent probablement fa referència a la discriminació positiva envers les noies en diferents esports i activitats.

Per últim, en relació a l'**educació en la diversitat afectivosexual** s'ha observat que:

- El professorat detecta que es creen pocs espais individuals o grupals per establir diàlegs sobre la identitat de gènere i la diversitat sexual i poques actuacions destinades al coneixement de l'alumnat envers la pròpia sexualitat.
- S'observa la voluntat del professorat de rebre formació sobre l'educació afectivosexual i l'assetjament tant per detectar-lo com per abordar-lo.
- En general, el professorat considera que l'escola potencia poc la participació en campanyes, projectes o xarxes que treballen l'educació inclusiva i la diversitat afectivosexual.
- En l'entorn familiar es parla força de temes relacionats amb la diversitat sexual però s'observa poc coneixement de les activitats que es duen a terme a l'escola per fomentar aquesta educació.
- Les famílies creuen oportú implicar els fills i filles en campanyes i projectes per treballar els temes exposats.
- L'alumnat es mostra respectuós amb el col·lectiu LGTBI i dels pocs nois i noies que pertanyen a aquest col·lectiu només algun manifesta que ha patit algun tipus de discriminació, a les xarxes socials, sobretot de tipus psicològic o emocional.
- Alguns alumnes del col·lectiu LGTBI creuen que l'escola ofereix una educació en el respecte a aquest col·lectiu però alguns altres, que no gaire.

El col·lectiu de monitores i monitors de **Cim d'Estela**, en la línia de l'escola, observa que l'alumnat coneix les normes de convivència, afavoreixen la seva educació socioemocional i inclusiva, l'atenció a la diversitat i el respecte a la diversitat funcional, cultural i sexual tot i que coneixen poc el protocol per abordar situacions d'assetjament.

5. OBJECTIUS I ACTUACIONS DEL PROJECTE DE CONVIVÈNCIA

El Projecte de Convivència (PC) té com a missió contribuir al màxim desenvolupament personal, acadèmic i social de tot l'alumnat. Els objectius d'aquest PC parteixen del Projecte Educatiu de l'escola així com dels resultats de la diagnosi prèvia portada a terme en relació a 4 àmbits: convivència i relacions personals, diversitat cultural i funcional, igualtat de gènere i coeducació i educació afectivosexual.

S'hi incorporen algunes actuacions que ja es treballen en el dia a dia a l'escola i, sobretot, noves propostes per desenvolupar en els tres propers anys. De cada objectiu general se'n deriven uns objectius específics i unes actuacions adreçades millorar la convivència i la igualtat a l'aula, al centre i a l'entorn, vinculades amb els diferents àmbits i nivells d'actuació: nivell preventiu (valors i actituds), nivell d'intervenció (resolució de conflictes) i nivell organitzatiu (organització de l'escola).

Objectius generals	1. Assegurar i garantir la participació, la implicació i el compromís de tota la comunitat escolar		Indicadors
Objectiu específic	1.1	Sensibilitzar i formar a la comunitat escolar vers la convivència i la igualtat	
	Actuació 1	Organització de sessions de reflexió amb els equips docents sobre la convivència, la igualtat i la no discriminació.	2 sessions anuals
	Actuació 2	Col·laboració amb entitats socials per promoure accions relacionades amb la igualtat de gènere, la diversitat funcional i cultural i l'educació afectivosexual.	3 accions durant el curs escolar
	Actuació 3	Organització d'una sessió de formació sobre l'educació afectivosexual per a les famílies, l'equip docent i l'alumnat.	1 actuació al llarg del curs
	Actuació 4	Desplegament d'una eina de sensibilització i coneixement dels usos del llenguatge no sexista i fer-ne difusió.	Manual de llenguatge no sexista i 2 sessions de formació a l'any
Objectiu específic	1.2	Crear espais per afavorir la participació dels diferents sectors de la comunitat escolar per garantir la convivència i un bon clima escolar	
	Actuació 1	Incorporació d'un punt sobre convivència i diversitat a l'ordre del dia de les reunions del Consell Escolar i de l'AFA per fer seguiment del PC.	Actes de les reunions
	Actuació 2	Incorporació a l'ordre del dia de les reunions del Consell de Coordinació, una vegada al mes, d'un punt sobre convivència i diversitat per fer seguiment del PC.	1 reunió mensual
	Actuació 3	Nomenament de la persona referent d'igualtat i diversitat de l'escola. Organització del seu marc de funcionament.	Definició del perfil i funcions
	Actuació 4	Realització de reunions entre direcció i coordinadors/coordinadores amb els i les responsables d'Espai Migdia.	1 reunió mensual

Objectiu específic	1.3	Dinamitzar la comissió de convivència i igualtat	
	Actuació 1	Planificació de reunions periòdiques de seguiment amb la comissió de convivència i igualtat.	1 reunió trimestral
	Actuació 2	Participació en el disseny de les actuacions anuals en el marc del projecte de convivència i igualtat.	PGA
	Actuació 3	Valoració de les accions de convivència i igualtat portades a terme.	Memòria anual
	Actuació 4	Dins el marc de la comissió de convivència creació de 4 grups de treball: inclusió i atenció a la diversitat; coeducació i igualtat de gènere; convivència i educació afectivosexual. Organització del seu marc funcional.	Definició del marc funcional i l'organització
Objectiu específic	1.4	Afavorir els canals de comunicació de l'escola com a elements facilitadors de la convivència i d'un bon clima escolar	
	Actuació 1	Programació d'activitats d'escola relacionades amb la convivència que impliquin les famílies.	1 activitat anual
	Actuació 2	Realització d'una enquesta de satisfacció a les famílies, l'alumnat i el professorat que incorpori dades sobre convivència i igualtat.	1 enquesta a final de curs
	Actuació 3	Activació de bústies anònimes físiques i virtuals per facilitar la comunicació i gestió de conflictes.	Memòria d'ús de les bústies i protocol de funcionament
	Actuació 4	En les comunicacions d'escola, fer notícia de les accions portades a terme en relació a la convivència i la igualtat.	Inclusió d'activitats de convivència a la Newsletter quinzenal per a famílies

Objectius generals	2. Ajudar l'alumnat a relacionar-se amb si mateix/si mateixa amb els altres/les altres i amb el món		Indicadors
Objectiu específic	2.1	Fomentar el coneixement amb si mateix/si mateixa i amb els altres/les altres	
	Actuació 1	Realització d'activitats destinades a establir diàleg sobre l'autoconeixement, la identitat de gènere i la diversitat sexual.	1 activitat al trimestre
	Actuació 2	Realització d'activitats i/o tallers per fomentar la igualtat de gènere, el respecte, la diversitat de gènere i la prevenció de la violència masclista i LGTBIFòbia.	1 activitat o taller al trimestre
	Actuació 3	Incorporar sociogrames o altres eines d'anàlisi per determinar les dinàmiques dels grups classe i organitzar els grups.	Administració dels qüestionaris

Objectiu específic	2.2	Potenciar les competències socioemocionals i l'educació en valors	
	Actuació 1	Realització de les activitats de l'àrea d'Educació en valors i d'Educació Emocional.	5 activitats anuals programades
	Actuació 2	Realització de les activitats del Programa de la Cultura de la Pau.	5 activitats del programa
	Actuació 3	Actualització i implementació del nou Pla d'Acció tutorial.	Nou PAT
Objectiu específic	2.3	Potenciar les habilitats i competències necessàries per a la gestió positiva dels conflictes	
	Actuació 1	Formació a l'equip docent i el personal de Cim d'Estela en pràctiques restauratives, mediació, diversitat de gènere i igualtat.	1 activitat formativa al llarg del curs
	Actuació 2	Realització de les activitats del programa + Convivència (activitats de sensibilització vers l'assetjament entre iguals, competències socioemocionals, gestió positiva dels conflictes i cohesió de grup).	2 activitats per trimestre des de p4 fins a 4t de Secundària
	Actuació 3	Implementació del programa #equipsperlaconvivencia.	Informe amb el recull d'actuacions
	Actuació 4	Treball, a Secundària, de l'abordatge de l'assetjament entre iguals iniciant-nos en l'ús del mètode de la tutoria entre iguals.	1 activitat per trimestre
Objectiu específic	2.4	Potenciar la competència social i ciutadana de l'alumnat	
	Actuació 1	Participació en projectes de col·laboració amb entitats socials i culturals de l'entorn vinculades amb els àmbits de treball del projecte de convivència.	3 activitats de col·laboració amb entitats socials a Primària i Secundària
	Actuació 2	Participació en projectes de Servei Comunitari amb entitats vinculades amb els àmbits de treball del projecte de convivència.	3 activitats de servei comunitari a Secundària
	Actuació 3	Promoció de la participació de l'alumnat en trobades i experiències que eduquen en la pràctica de valors cívics i democràtics (Consell d'alumnes, Consell d'infants, audiències públiques, Pregó dels infants, etc.).	Participació en 3 experiències educatives a Primària i Secundària

Objectius generals	3. Potenciar l'equitat i el respecte a la diversitat de l'alumnat en un marc de valors compartits		Indicadors
Objectiu específic	3.1	Garantir l'acollida dels nous membres de la comunitat escolar	
	Actuació 1	Redacció del protocol d'acollida de l'alumnat nou i del personal docent.	Tenir el protocol
	Actuació 2	Realització de la reunió informativa adreçada a les famílies que s'incorporen a l'escola.	1 reunió al mes de juny
	Actuació 3	Realització d'entrevistes de seguiment del personal docent amb coordinació, direcció i la responsable de gestió de persones.	Informe de valoració
	Actuació 4	Informació a les famílies i al professorat perquè puguin conèixer els projectes, espais i recursos específics que milloren la gestió de la convivència.	Disseny d'un fullet informatiu
Objectiu específic	3.2	Potenciar l'educació intercultural i una cultura inclusiva	
	Actuació 1	Implementació de mesures de sensibilització vers la diversitat funcional: Setmana de la Diversitat Funcional.	Programa d'activitats i propostes de millora
	Actuació 2	Planificació de tallers amb l'associació WINDOWDOWN.	1 activitat anual en diferents cursos de Primària i Secundària
	Actuació 3	Organització d'activitats per promoure el pluralisme cultural i el coneixement de la pròpia cultura.	Celebració de les festes populars (Educació Infantil i Primària) i de dues activitats de Cultura i Valors Ètics (Secundària)
Objectiu específic	3.3	Promoure la igualtat d'oportunitats i el respecte	
	Actuació 1	Anàlisi dels usos dels espais d'esbarjo i altres de polivalents.	Informe de conclusions i propostes de millora
	Actuació 2	Revisió de materials (didàctics i llibres de la biblioteca) i identificació de propostes que mostrin la igualtat, la diversitat cultural, familiar, afectiva, etc.	Informe de conclusions i propostes de millora
	Actuació 3	Disseny d'un pla d'orientació personal i acadèmica no sexista amb activitats des d'Educació Infantil fins a la Secundària.	Graella d'activitats a implementar
	Actuació 4	Creació d'un espai o recurs perquè l'alumnat LGTB, famílies homoparentals i tothom que ho vulgui pugui desenvolupar habilitats de socialització i intercanviar experiències amb iguals.	Definició del recurs, organització i valoració

Objectius generals	4. Garantir l'aplicació de les normes de convivència		Indicadors
Objectiu específic	4.1	Definició, aplicació de protocols d'actuació i valoració del seu funcionament	
	Actuació 1	Difusió de les normes i protocols vinculats a la convivència.	1 campanya de comunicació anual
	Actuació 2	Recollida del grau de satisfacció dels diferents agents de la comunitat escolar sobre l'aplicació i el compliment de les normes de convivència.	Enquesta de satisfacció
	Actuació 3	Organització de sessions informatives sobre les normes de convivència i els protocols contra l'assetjament entre iguals als equips docents, al personal de Cim d'Estela i a l'alumnat.	1 sessió a l'inici de curs
	Actuació 4	Revisió anual i actualització, si escau, de les normes de convivència de l'escola.	Informe al final de curs i propostes de millora
	Actuació 5	Realització d'un informe de final de curs avaluant la implementació de les accions anuals vinculades amb el projecte de convivència.	Informe final de curs i propostes de millora

6. PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ

Plantegem la convivència des d'una mirada integral i global, promovent accions adreçades a la millora de la convivència a l'aula, al centre i a l'entorn, tal i com s'ha dit. Aquesta manera d'entendre la convivència, implica també les formes com es decideix el currículum, es programen les seqüències didàctiques, s'organitza la vida de l'escola i l'aula, i es vetlla per la construcció de relacions personals positives.

A l'escola això vol dir planificar no només què ensenyem, sinó com ho ensenyem, per garantir que a través del com (metodologies i estructures) també s'aprèn el què (continguts i competències). En aquest sentit, és important preocupar-se que la vivència d'allò quotidià dins l'aula i l'escola es correspongui amb els objectius curriculars i el projecte educatiu¹.

La Carta de Compromís Educatiu, d'acord amb el Projecte Educatiu, és el principal referent per al foment de la convivència ja que vincula individualment i col·lectiva els membres de la comunitat escolar i expressa els objectius necessaris per a assolir un entorn de convivència i respecte per al desenvolupament de les activitats educatives.

Un clima adequat de convivència i respecte entre tots els membres de la comunitat escolar és el requisit bàsic per assolir un bon nivell d'aprenentatge i assentar les bases d'una educació integral que permeti la formació de ciutadans i ciutadanes responsables, respectuosos i compromesos.

Així, la prevenció i la resolució de conflictes tenen per finalitat contribuir al manteniment i la millora del procés educatiu dels alumnes i s'ha de situar en el marc de l'acció educativa.

Els procediments de resolució dels conflictes de convivència s'han d'ajustar als principis i criteris següents:

- Han de vetllar per la protecció dels drets i han d'assegurar el compliment dels deures de les persones afectades.
- Han de garantir la continuïtat de les activitats de l'escola, amb la mínima pertorbació per a l'alumnat i el professorat.
- Han d'emprar mecanismes de mediació sempre que sigui pertinent.

Les mesures correctores i sancionadores aplicades han de guardar proporció amb els fets i han de tenir un valor afegit de caràcter educatiu. A més, han d'incloure, sempre que sigui possible, activitats d'utilitat social per al centre educatiu.

L'escola disposa de protocols i marcs d'actuació que guien la intervenció enfront de situacions que perjudiquen la convivència. L'activació d'alguns d'aquests protocols fa necessària la coordinació entre l'escola i els serveis educatius que assessoren sobre les actuacions més adequades.

7. LA COMISSIÓ DE CONVIVÈNCIA

La Comissió de Convivència, que depèn del Consell Escolar, té la funció de col·laborar en la planificació, l'aplicació i el seguiment del Projecte de Convivència a l'escola.

L'objectiu d'aquest equip de persones és aportar una mirada àmplia i educativa de la convivència a l'escola, potenciar l'ús del diàleg per resoldre els conflictes, planificar actuacions, impulsar-les, dinamitzar-les, fer-ne seguiment, avaluar-les per conèixer si s'han assolit els objectius previstos i fer les propostes de millores que es consideri.

---

¹ Caieta Sampere, M., Escola de Cultura de Pau de la Universitat Autònoma de Barcelona. *Educació per la pau i la convivència en el marc escolar. Una mirada des de la formació del professorat*. Desembre 2013.

7.1. Composició de la Comissió de Convivència²

La Comissió de Convivència està formada per, com a mínim, les següents persones:

- La Direcció i/o Sotsdirecció, que la presidirà.
- Un/a Cap d'estudis.
- Un mínim de dos docents.
- Quatre alumnes (dos de 3r i dos de 4t de Secundària).
- Un membre de l'AFA i mínim un pare o mare.
- Un membre del PAS.
- La persona responsable del Departament d'Orientació, que actuarà com a secretària de la Comissió.
- La Direcció Pedagògica.

La Comissió de Convivència es reunirà amb una periodicitat trimestral i sempre que es consideri necessari, prèvia convocatòria de la Direcció d'escola.

7.2. Funcions de la Comissió de Convivència

- Participar en les actualitzacions de la diagnosi de convivència i igualtat de l'escola.
- Participar en la definició d'actuacions del Projecte de Convivència i Igualtat de l'escola.
- Revisar els procediments d'elaboració i actualització de les normatives de convivència i igualtat de l'escola i l'aula.
- Participar en la formulació de les estratègies i actuacions del Pla General Anual en relació a la convivència i la igualtat d'acord amb el Projecte Educatiu de l'escola.
- Participar en la concreció de les mesures de prevenció, detecció i intervenció educatives en relació a la convivència i la igualtat.
- Proposar orientacions per actualitzar el Pla d'Acció Tutorial.
- Participar del seguiment de l'aplicació del pla de convivència i igualtat.
- Avaluar els resultats dels programes de convivència i igualtat que s'impulsin a l'educació Primària i Secundària.
- Canalitzar les iniciatives de tots els sectors de la comunitat escolar per millorar la convivència, el respecte mutu i la tolerància entre tothom.
- Proposar activitats de formació o materials educatius relacionats amb la millora de la convivència i la igualtat i dissenyar accions de transferència del projecte.
- Fomentar la reflexió i la presa de consciència personal i col·lectiva sobre la igualtat i la convivència.
- Informar, a través de la persona responsable d'igualtat en el Consell Escolar, de les actuacions portades a terme i escoltar els suggeriments i propostes per a la millora de la convivència i igualtat a l'escola.

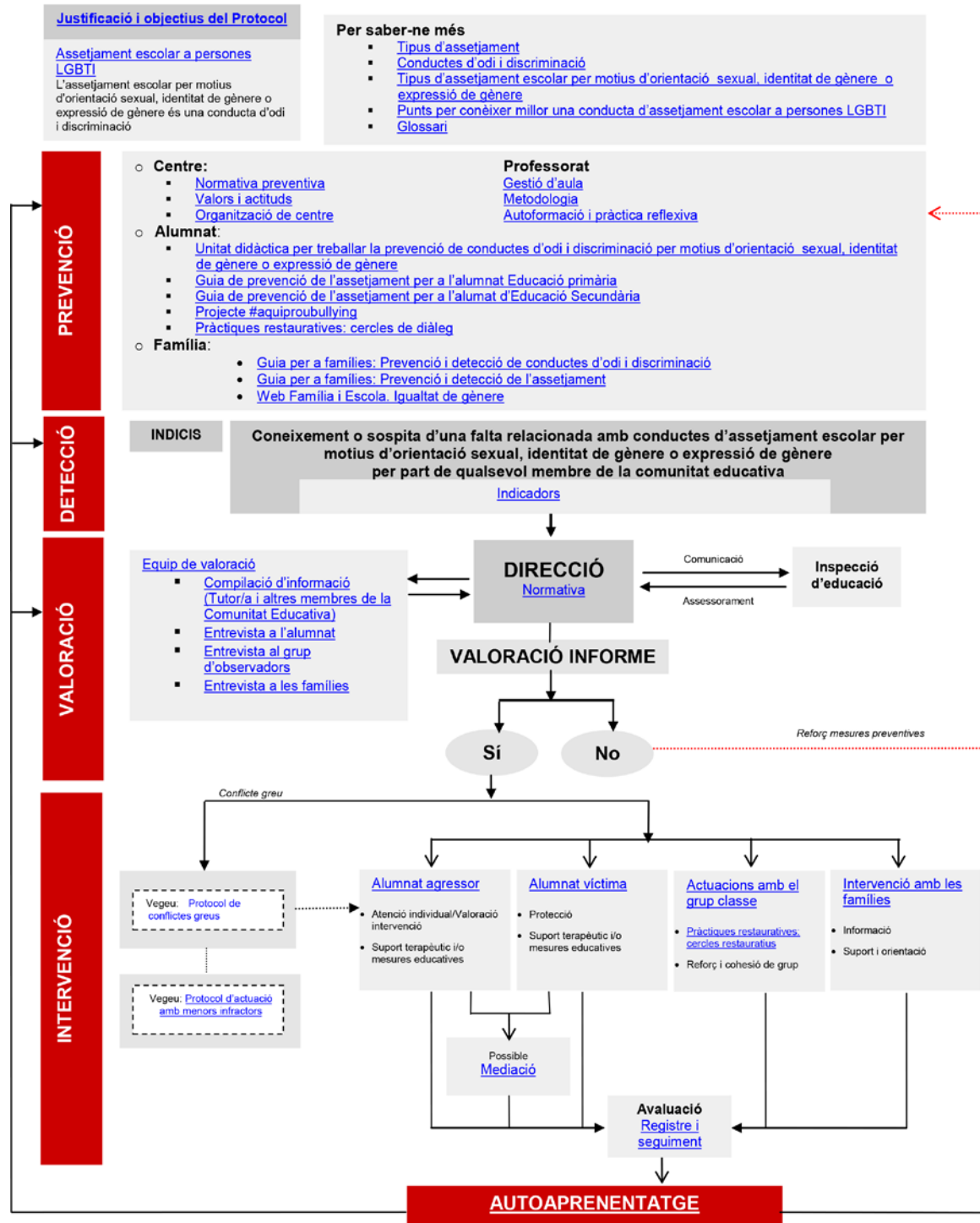
² La composició de la Comissió de Convivència es pot veure modificada per circumstàncies que justifiquin, en un moment determinat, una reducció dels seus membres. La Direcció d'escola presentarà al Consell Escolar aquesta modificació, si escau.

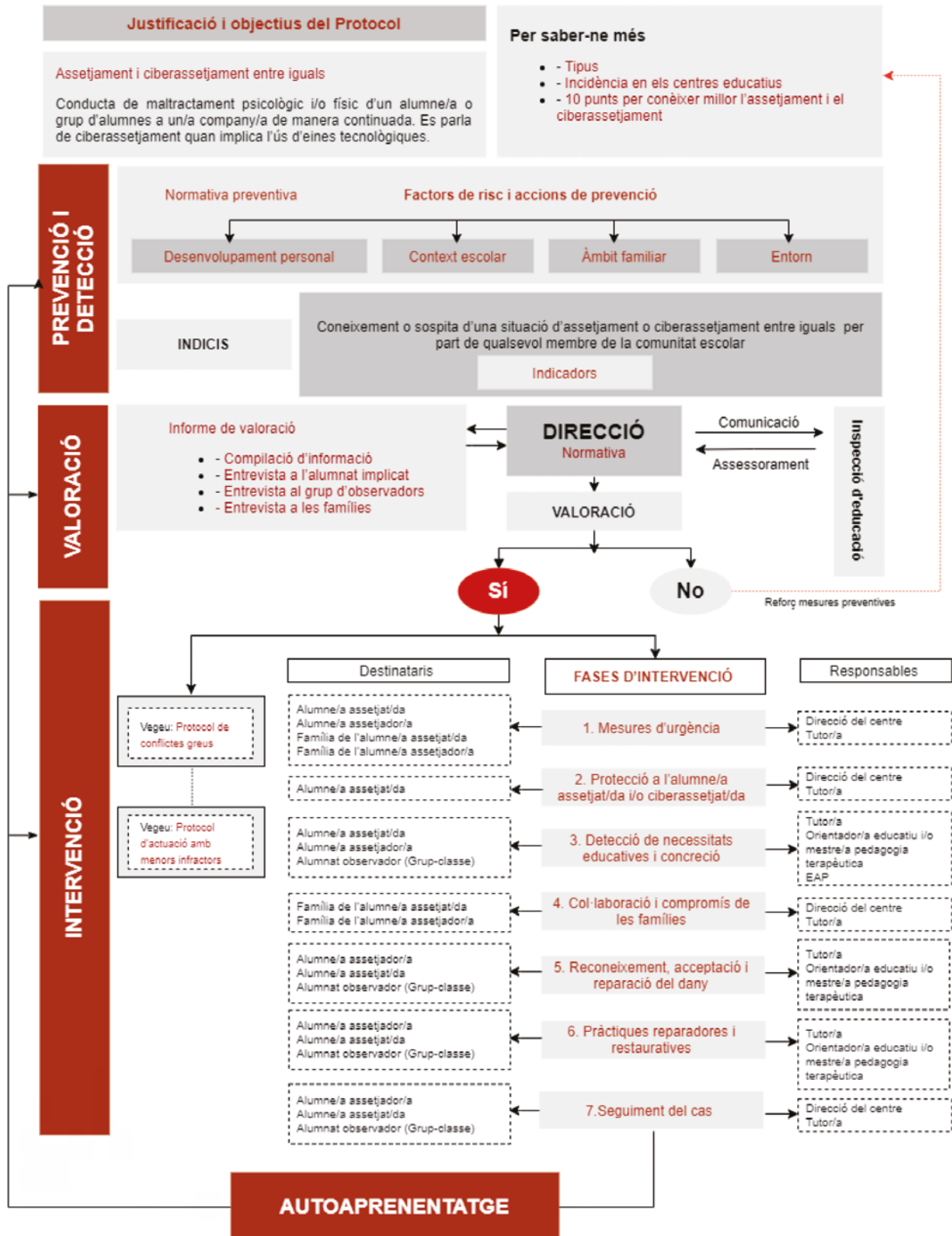
8. PROTOCOLS DE PREVENCIÓ, DETECCIÓ I INTERVENCIÓ

Els protocols recollits en aquest capítol són els que proposa el Departament d'Educació i són les eines que ens permeten definir i controlar tots els processos relacionats amb els diferents àmbits de la convivència.

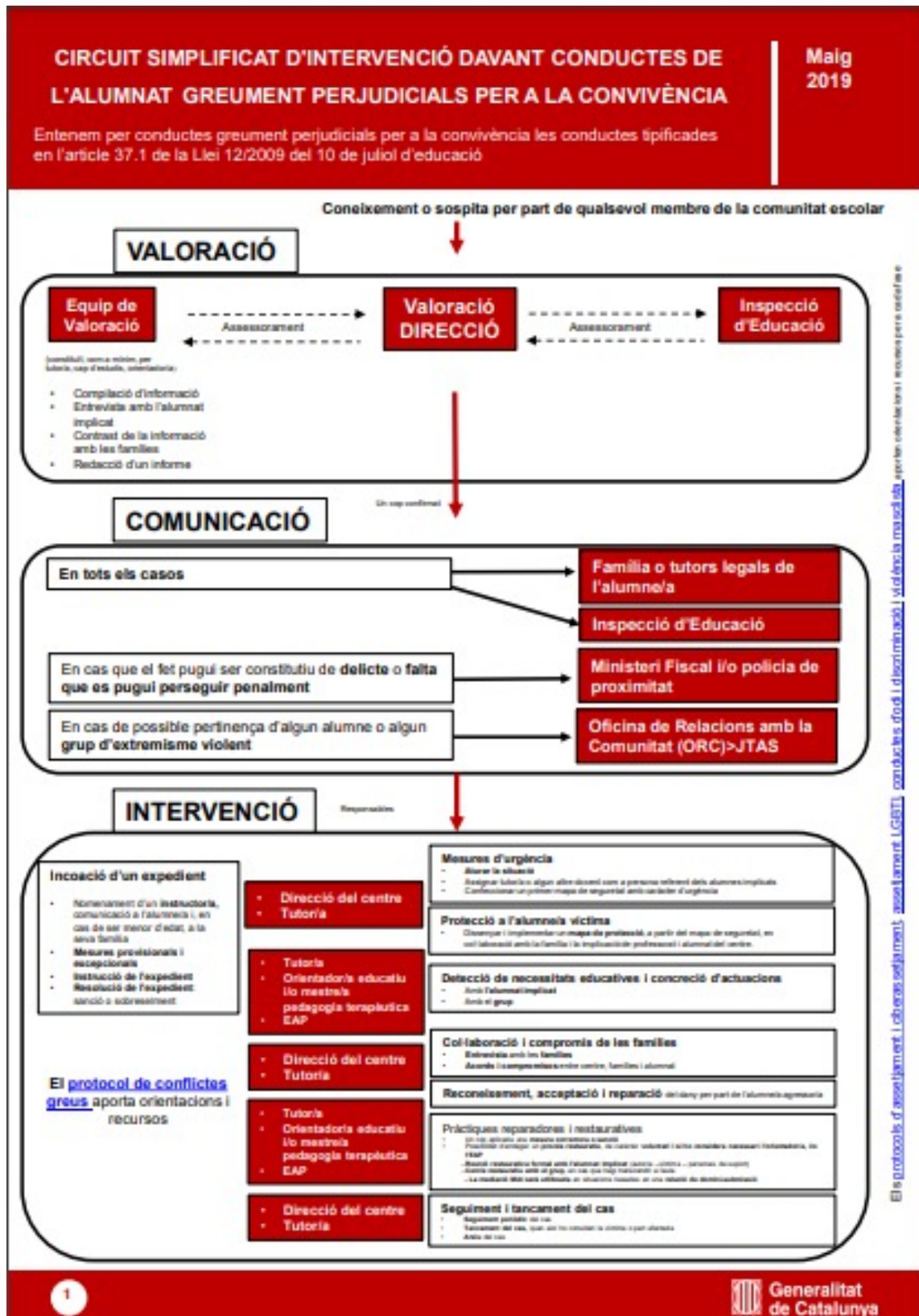
8.1. Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament escolar a persones LGTBI

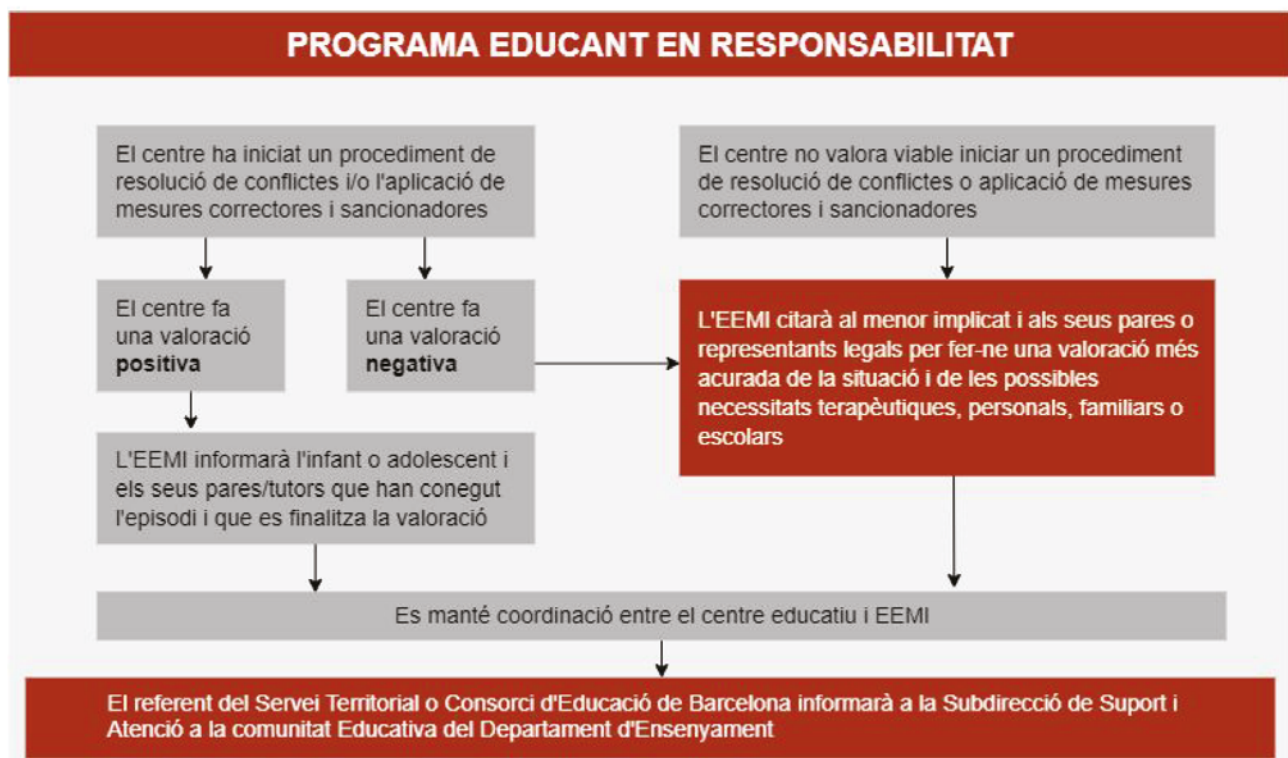
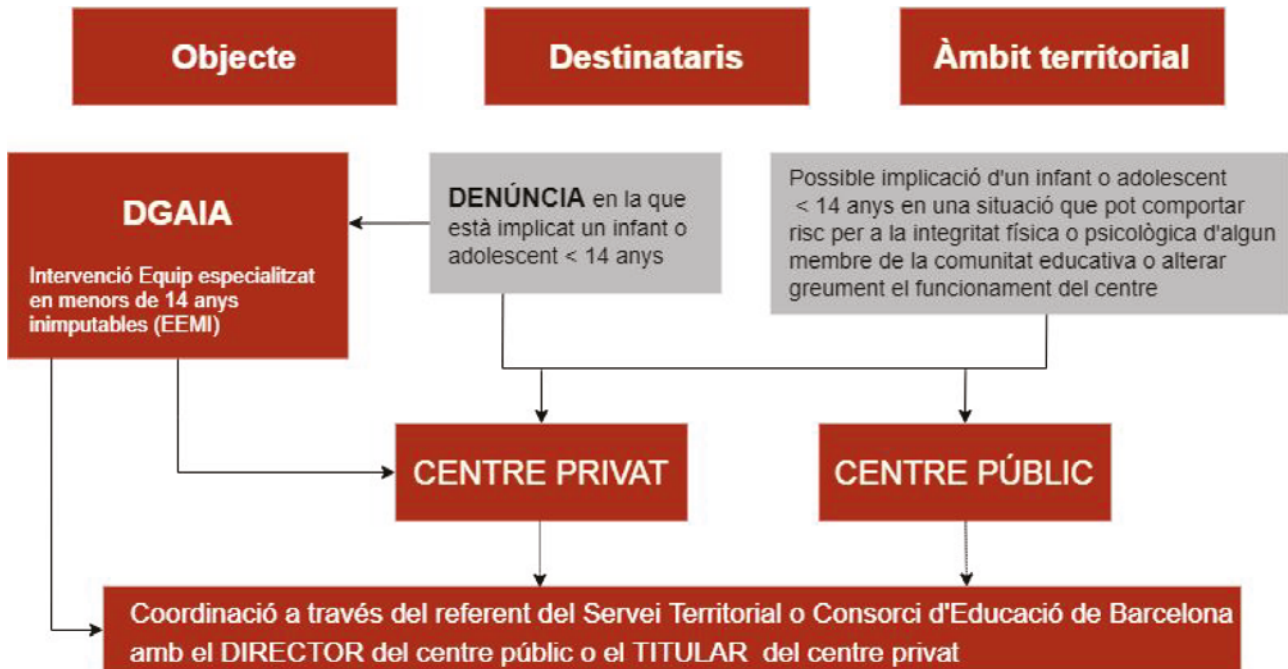
8.2. Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant l'assetjament i el ciberassetjament entre iguals

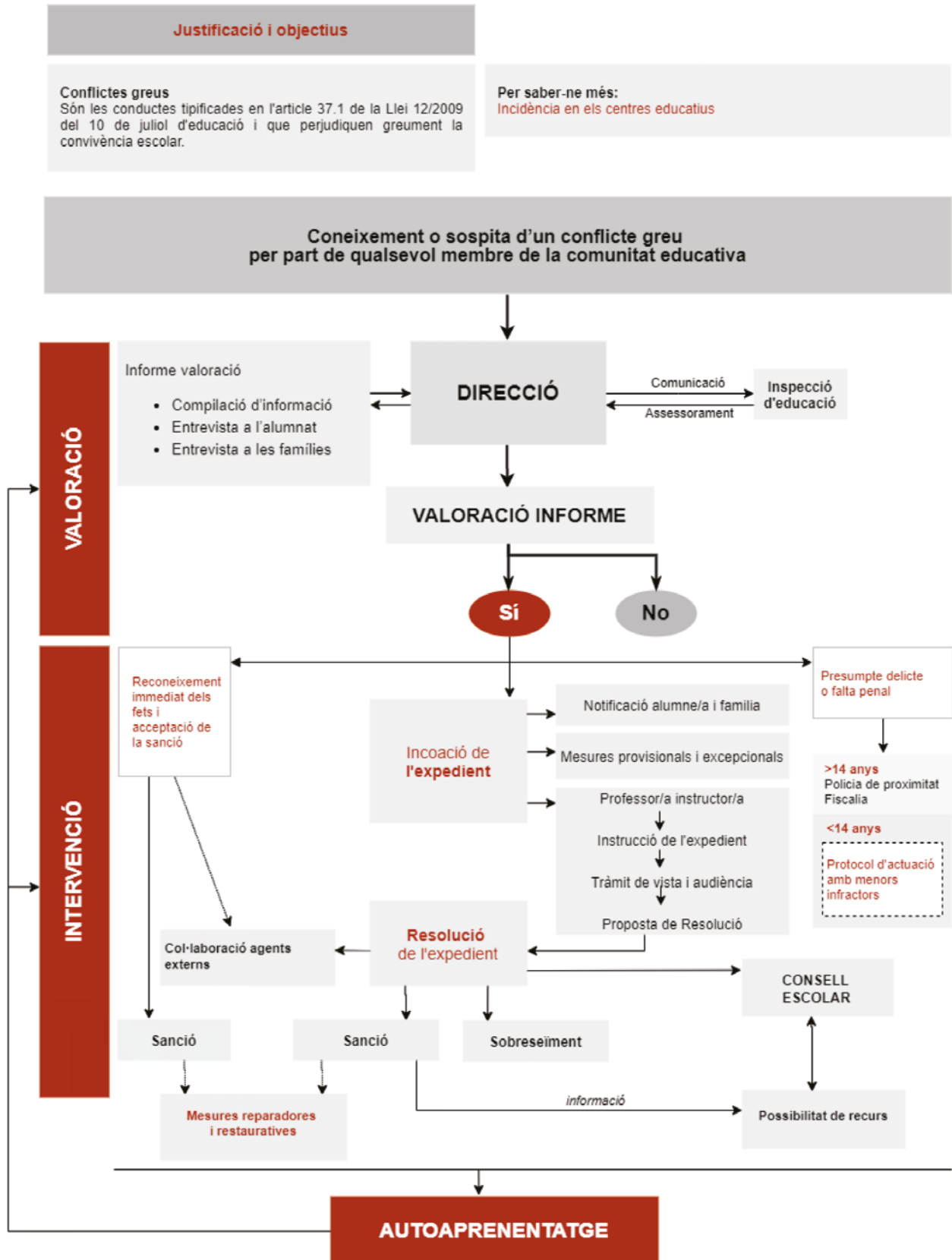
8.3. Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant conductes d'odi i discriminació

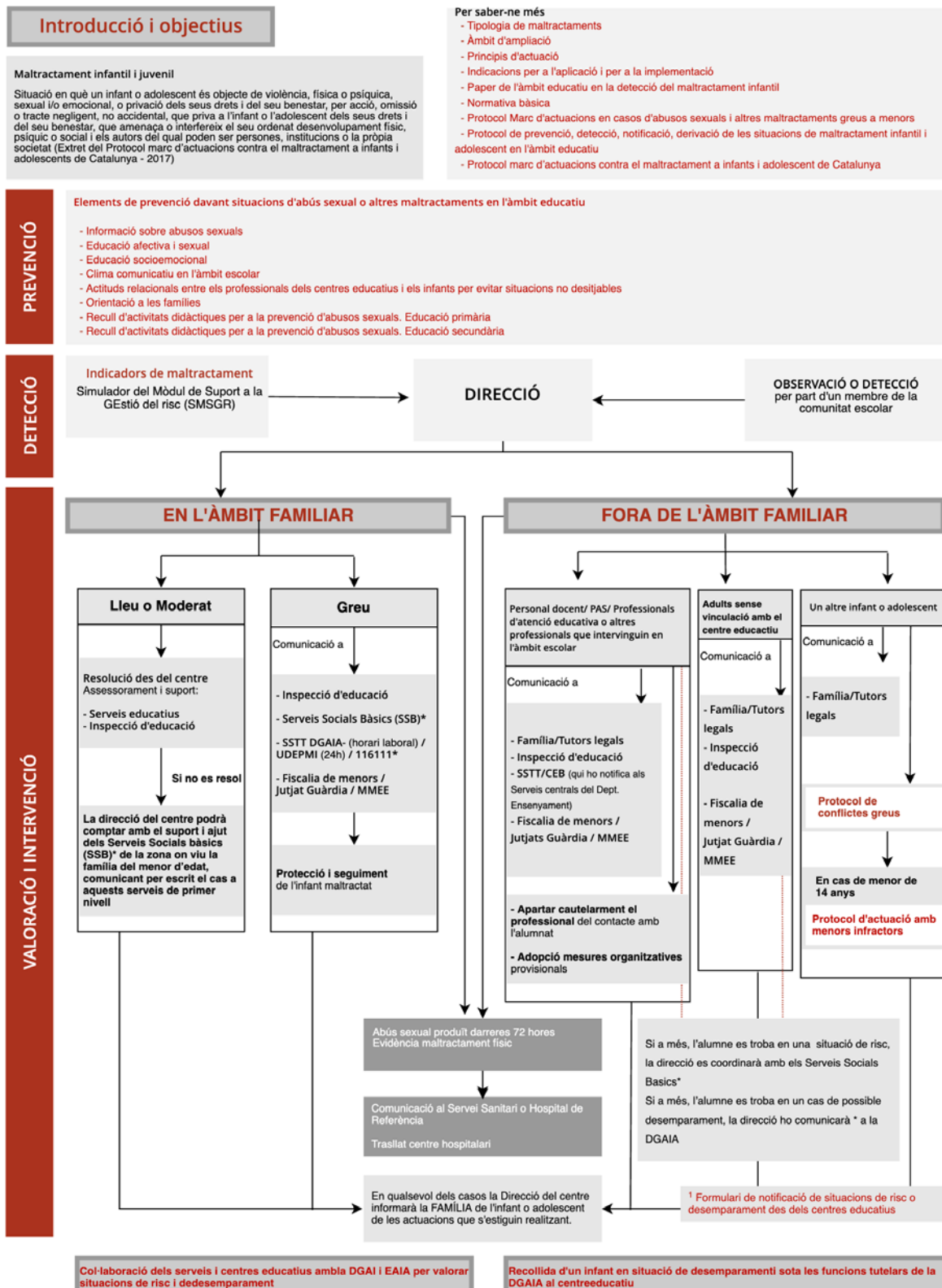
8.4. Protocol d'actuació amb menors de 14 anys en situació de conflicte o comissió d'una infracció penal

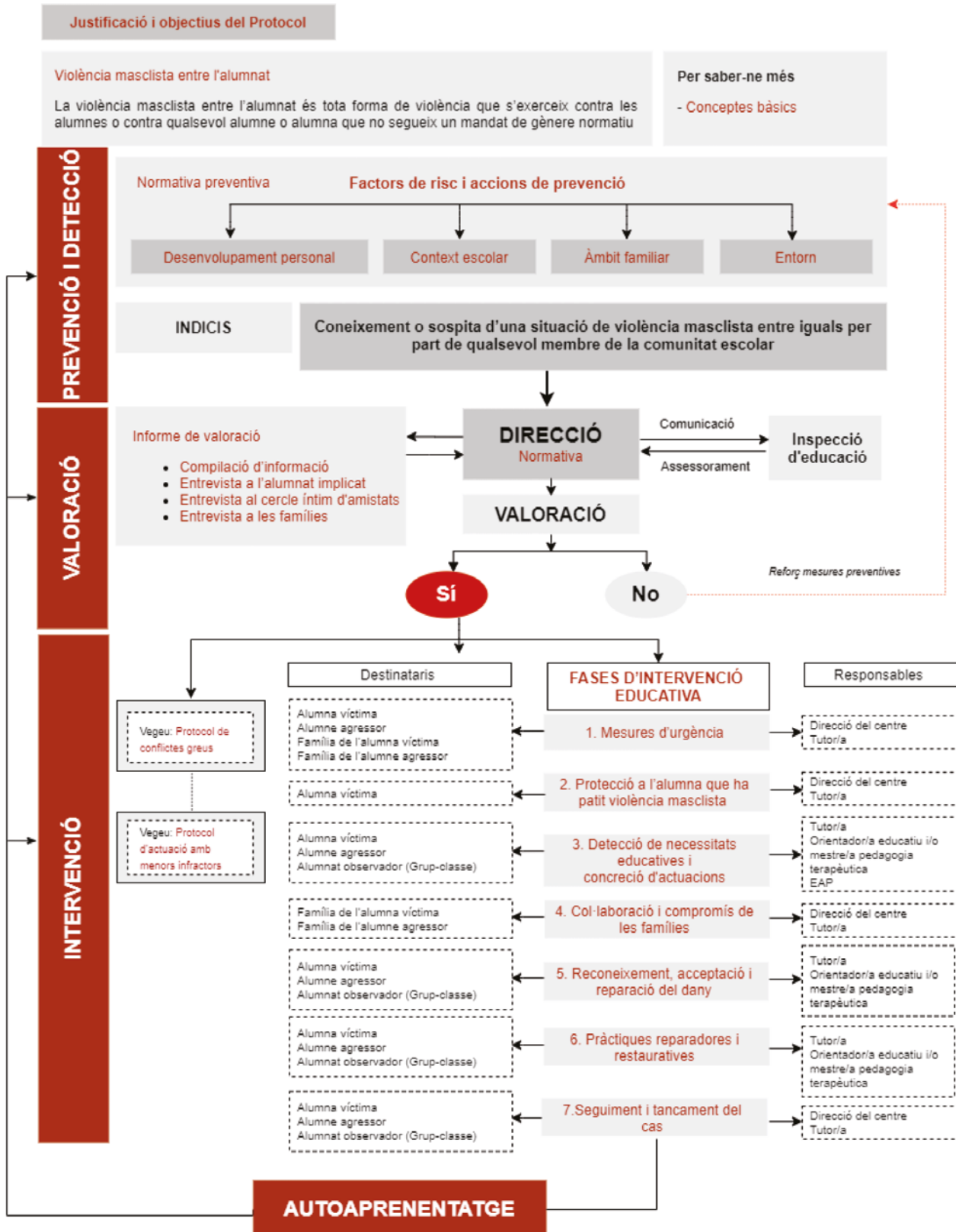
8.5. Protocol d'intervenció en cas de conflicte greu

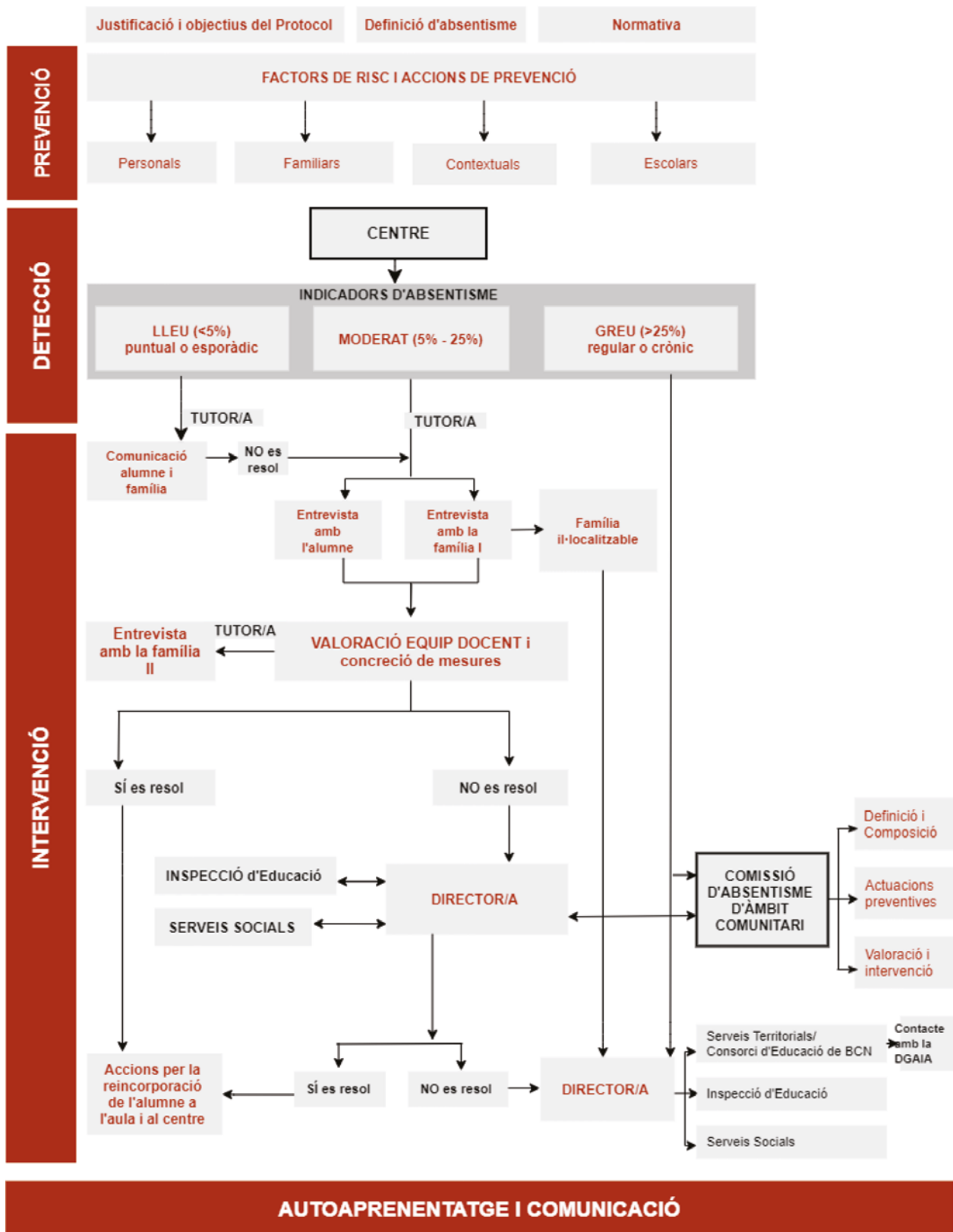
8.6. Protocol de prevenció, detecció, notificació, derivació i coordinació de les situacions de maltractament infantil i adolescent en l'àmbit educatiu

8.7. Protocol de prevenció, detecció i intervenció davant la violència masclista entre l'alumnat

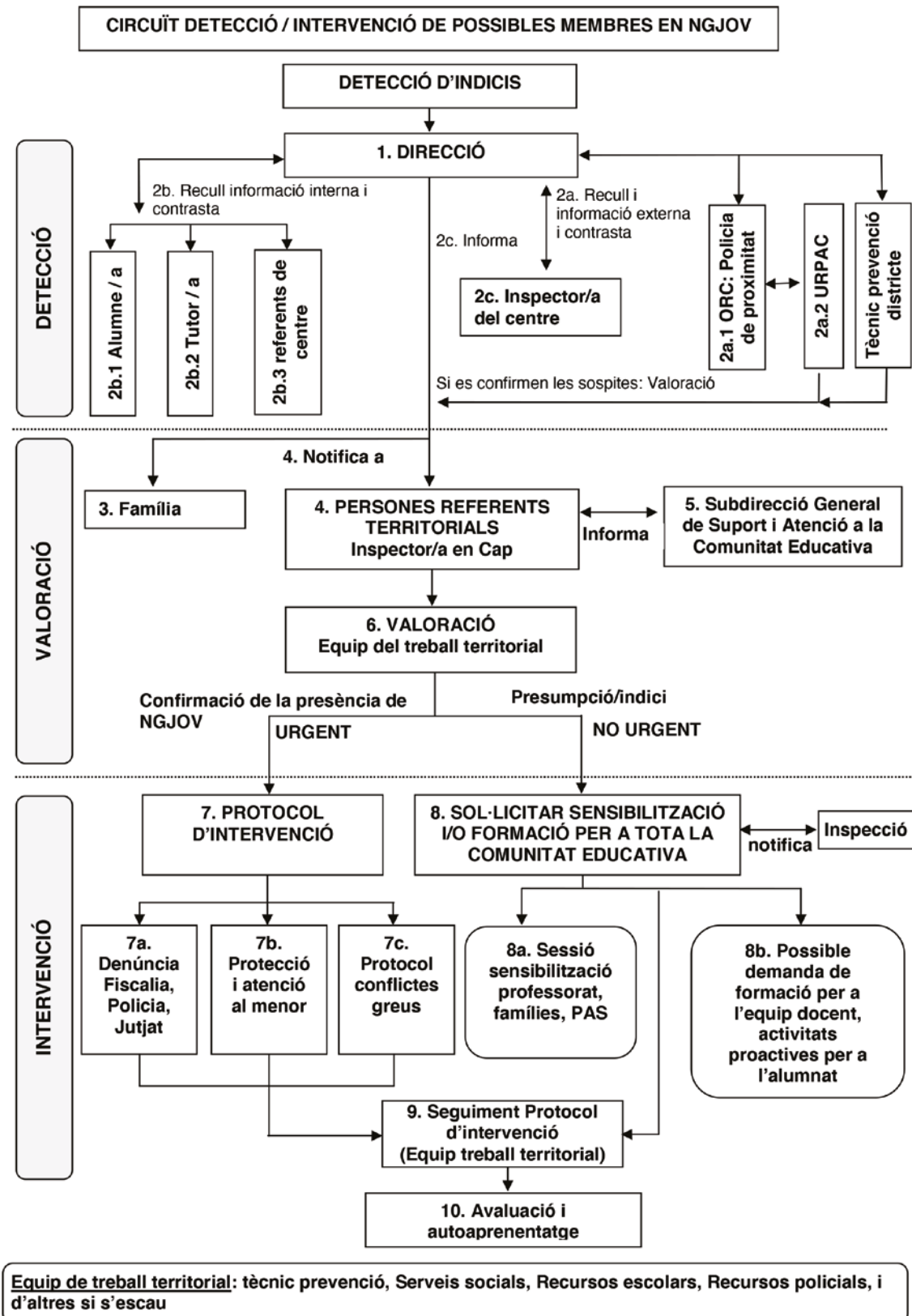

8.8. Protocol d'àmbit comunitari de prevenció, detecció i intervenció davant situacions d'absentisme

8.9. Detecció i intervenció enfront dels NGJOV (Nous Grups de Joves Organitzats i Violents)

8.10. Prevenció, detecció i intervenció de processos de radicalització als centres educatius

Prevenció, detecció i intervenció de processos de radicalització violenta als centres educatius

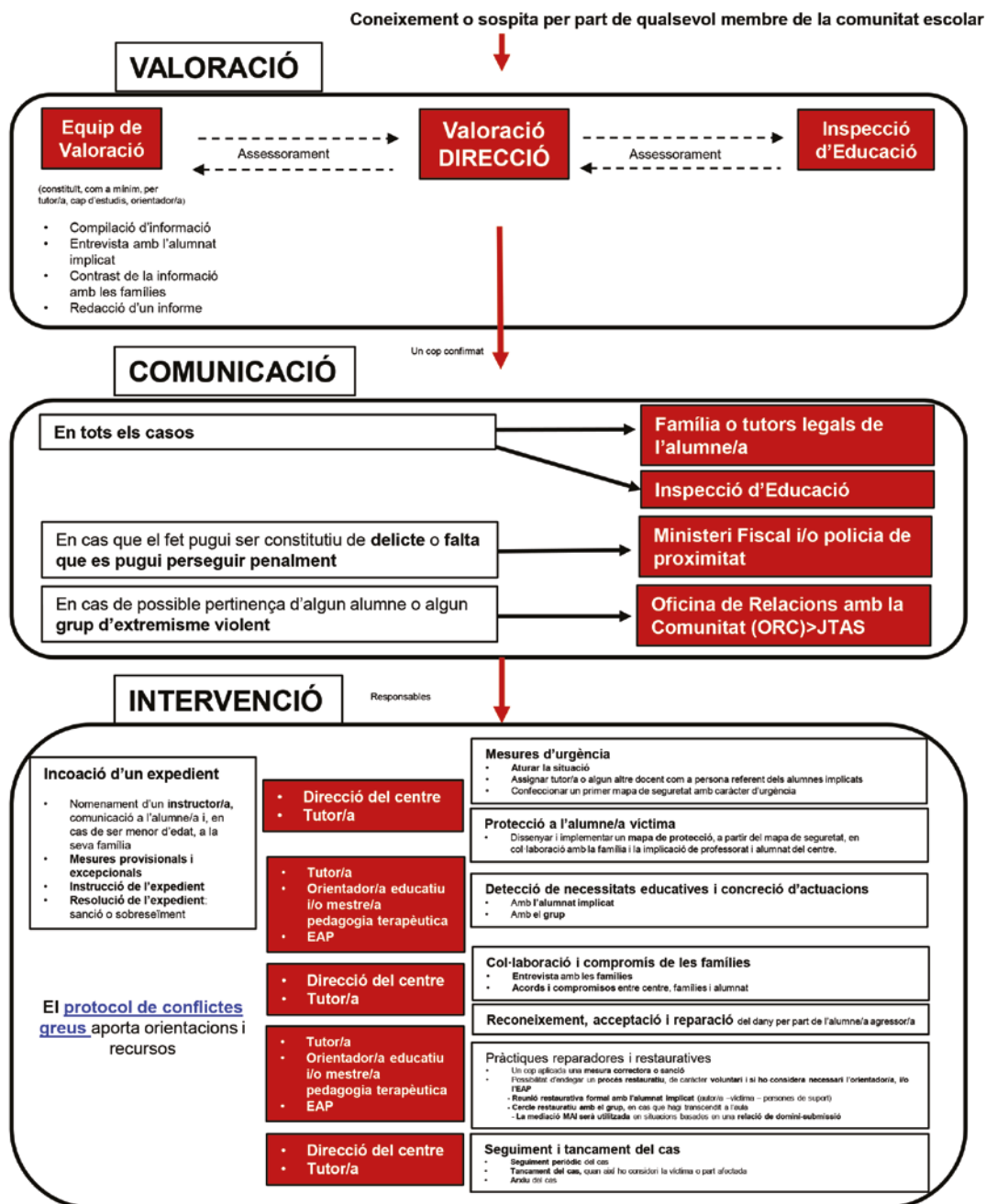

8.11. Circuit simplificat d'intervenció davant conductes de l'alumnat greument perjudicials per a la convivència

CIRCUIT SIMPLIFICAT D'INTERVENCIÓ DAVANT CONDUCTES DE L'ALUMNAT GREUMENT PERJUDICIALS PER A LA CONVIVÈNCIA

Maig 2019

Entenem per conductes greument perjudicials per a la convivència les conductes tipificades en l'article 37.1 de la Llei 12/2009 del 10 de juliol d'educació

Els protocols d'assetjament, ciberassetjament, assetjament LGBTI, conductes d'odi, discriminació i violència masculista aporten orientacions i recursos per a cada fase

9. PROGRAMES EN EL MARC DEL PROJECTE DE CONVIVÈNCIA

Per donar major amplitud i concreció al Projecte de Convivència de l'escola i poder abordar de forma més específica els diferents nivells i àmbits d'intervenció que engloba el projecte, estem elaborant un seguit de programes adreçats a diferents etapes, cicles i cursos:

9.1 Programa Cultura de la Pau (iniciat el curs 17-18)

9.2 Setmana de la Diversitat Funcional (iniciat el curs 18-19)

9.3 Programa +Convivència (iniciat el curs 19-20)

9.1. PROGRAMA CULTURA DE LA PAU

JUSTIFICACIÓ

La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació en el seu article 2.1 sobre Principis rectors del sistema educatiu, estableix que el sistema educatiu, en el marc dels valors definits per la Constitució i per l'Estatut, es regeix, entre d'altres, pel principi general següent:

"2.1. El foment de la pau i el respecte dels drets humans".

Per altra banda, a la Llei 27/2005, de 30 de novembre, de foment de l'educació i cultura de la pau, a l'Exposició de motius es declara que: *En el marc dins la Dècada Internacional per a la Cultura de la Pau (2001-2010), proclamada per les Nacions Unides, es reconeix el paper absolutament decisiu que juga l'educació com a motor d'evolució, en una societat que pretén ser punt de partida per substituir la cultura de la violència per una cultura de pau que ha de caracteritzar el nou segle.*

El Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'Educació Primària estableix l'ordenació i els ensenyaments corresponents a l'Educació Primària i inclou el currículum bàsic establert d'acord amb la Llei orgànica 2/2006, del 3 de maig, d'educació, i la normativa de desplegament. Per tant, determina, en els termes que estableix la legislació vigent, el currículum que inclou les dimensions, les competències bàsiques i els continguts clau propis de cada àmbit, els continguts i els criteris d'avaluació de cada àrea i les orientacions metodològiques i d'avaluació, sens perjudici de l'autonomia pedagògica que la Llei atorga als centres educatius. Una de les competències incloses és la competència social i ciutadana, definida com la capacitat per comprendre la realitat social en què es viu, afrontar la convivència i els conflictes emprant el judici ètic que es basa en els valors i pràctiques democràtiques i exercir la ciutadania, actuant amb criteri propi i sentit crític, contribuint a la construcció de la pau i la democràcia i mantenint una actitud constructiva, solidària i responsable davant el compliment dels drets i obligacions cívics.

Per altra banda, el Decret 187/2015, de 25 d'agost, de l'ordenació dels ensenyaments de l'Educació Secundària obligatòria determina, d'acord amb la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, el currículum, entès com la regulació dels elements que determinen els processos d'ensenyament i aprenentatge per a cada un dels ensenyaments. El currículum de l'Educació Secundària obligatòria comprèn els objectius, els continguts, els mètodes pedagògics i els criteris d'avaluació, que han de permetre que els alumnes acabin l'ensenyament obligatori havent assolit les competències bàsiques que determina aquest Decret.

En aquest sentit, i dins de l'àmbit de cultura i valors, la competència sis determina: *Aplicar el diàleg i exercitar totes les habilitats que comporta, especialment per a la solució de conflictes interpersonals i per propiciar la cultura de la pau.*

La Generalitat de Catalunya, en compliment de la Llei Orgànica d'Educació 2/2006 de 3 de maig i de la Llei catalana 21/2003 de 4 de juliol de foment de la pau, obliga que a partir del curs 2009-2010 i en aprovació del Projecte de Convivència i Èxit Educatiu, tots els centres tinguin l'obligació d'elaborar el seu propi Projecte de Convivència. Aquest document d'orientacions proposa 15 temes, organitzats en 3 nivells, que els centres han de desenvolupar de manera esglaonada i al ritme que cada centre decideixi. Aquests són:

- Educar en valors i actituds. Aquest nivell recull nou temes: les competències socials, l'educació emocional, les competències comunicatives, l'escola inclusiva, l'acollida, la mediació, la coeducació, l'educació per la cultura de pau i l'educació intercultural.
- Resolució de conflictes. Aquí es consideren tres temes: els conflictes lleus, els conflictes greus i l'absentisme escolar.
- Organització escolar. En aquest nivell es revisen l'estructura i gestió de recursos, la participació i les normes.

OBJECTIUS

La finalitat principal del programa "Cultura de la pau" és fomentar una cultura de pau i no-violència, juntament amb els valors que fan possible preservar i millorar la vida de totes les persones.

Aquest objectiu general es concreta en els següents objectius específics:

- Divulgar els valors de la Cultura de Pau i els Drets Humans en l'alumnat.
- Afavorir la reflexió sobre la pau basada en l'equitat, la justícia social, els drets humans i la resolució pacífica de conflictes.
- Valorar i potenciar l'esforç i el compromís personal per a la construcció de la pau i la no-violència.
- Treballar per a la inclusió de totes les persones i la no discriminació.
- Reconèixer la diversitat com un valor afegit i inherent a la nostra societat.
- Promoure el respecte per al medi ambient.
- Afavorir i promoure la igualtat d'oportunitats entre els nois i les noies, els homes i les dones.
- Potenciar en els nostres alumnes actituds respectuoses, solidàries i de compromís vers les persones amb diversitat funcional.
- Afavorir i promoure que l'escola sigui un espai comú de convivència per a tota la comunitat educativa.

CONTINGUT

L'educació per la pau té com a objectiu fomentar una cultura de pau, no només com a no-violència, no-guerra, sinó com un estat de convivència en què les persones puguin establir entre elles relacions d'harmonia, bo i formant societats lliures i equitatives, així es defineix al document *Projecte de convivència i èxit educatiu* editat pel Departament d'Ensenyament el setembre de 2017.

Per altra banda, l'Escola de Cultura de la Pau de la Universitat Autònoma de Barcelona³ refereix que, *l'educació per la pau, fonamentada en els valors de la pau i els drets humans, lluita per superar la violència a través de capacitar les persones per a l'anàlisi crítica dels problemes, per a l'acció i la participació, per a la transformació no violenta dels conflictes i, finalment, per a la relació harmoniosa i cooperativa amb les altres persones i l'entorn. Consideren que, l'educació per la pau dona eines a les persones per relacionar-se amb si mateix, amb l'entorn proper i amb el món.*

Aquesta definició implica un canvi d'actituds que no són possibles si no s'entén l'educació per la pau com un procés dinàmic en què el seu fi últim és *"aconseguir l'harmonia de la persona amb si mateixa, amb la natura i amb les altres persones"*⁴. Per aquest motiu, des de l'escola es duen a terme programes dirigits a aconseguir la resolució positiva dels conflictes, un bon desenvolupament social i personal així com metodologies que promoguin el treball cooperatiu i les assemblees com a recurs per a gestionar la dinàmica a l'aula.

Som ben conscients que, a banda de projectes per promoure la convivència, cal un aprenentatge que requereix la pràctica d'accions concretes que eduquin per la pau en un món complex. És en aquest sentit que l'escola impulsa el programa "Cultura de la Pau", en el qual, a partir d'actuacions de sensibilització que organitzem al llarg de tot l'any, en les diferents etapes educatives, volem conscienciar el nostre alumnat vers el respecte i la tolerància i educar-lo perquè pugui contribuir a construir una societat més justa, més cohesionada i més humana.

El programa "Cultura de la Pau" emmarcat en el nivell de valors i actituds del Programa de Convivència proposat pel Departament d'Educació. Consta de diverses activitats i de la celebració de diades commemoratives de sensibilització realitzades al llarg del curs i dirigides a totes les etapes educatives.

Dia internacional per l'eliminació de la violència envers les dones (25/11)

El Dia internacional per a l'eliminació de la violència contra les dones, aprovat per l'Assemblea General de les Nacions Unides en la seva resolució 54/134 el 17 de desembre de 1999, se celebra anualment el 25 de novembre, en memòria de les germanes Mirabal (Patria, Minerva i Maria Teresa), tres activistes polítiques assassinades el 25 de novembre de 1960 a la República Dominicana.

L'alumnat de Secundària duen a terme activitats dirigides a visualitzar, identificar i abordar totes les formes, àmbits i expressions de la violència masclista que afecten els infants i joves. Aquestes actuacions tenen la finalitat de promoure un canvi d'actituds, creences i comportaments.

Dia dels Drets Humans (10/12)

El Dia dels Drets Humans se celebra anualment el 10 de desembre. "Es commemora el dia en què, el 1948, l'Assemblea General de les Nacions Unides va aprovar la Declaració Universal dels Drets Humans. En 1950, l'Assemblea va adoptar la resolució 423 (V), convidant a tots els Estats i organitzacions interessades al fet que observin el 10 de desembre de cada any com a Dia dels Drets Humans". (Organització de les Nacions Unides).

Es programen activitats dirigides a totes les etapes que tenen com a finalitat la promoció i el coneixement dels drets i llibertats recollits en la Declaració Universal dels Drets Humans amb l'objectiu de construir un món sense injustícies ni violència.

---

³ Caireta Sampere, M., Escola de Cultura de Pau de la Universitat Autònoma de Barcelona. *Educació per la pau i la convivència en el marc escolar. Una mirada des de la formació del professorat. Desembre 2013.*

⁴ Definició de pau del Seminario de Educación para la Paz-APDH

Dia Escolar de la No violència i la pau (30/1)

Des de 1964, i amb l'objectiu de recordar el llegat de Mahatma Gandhi, cada 30 de gener, dia que es commemora l'aniversari de la seva mort, se celebra el Dia Escolar de la No-Violència i la Pau (DENIP). Fou fundat l'any 1964 pel poeta i educador mallorquí Llorenç Vidal Vidal, i és una iniciativa d'Educació No-violenta i Pacificadora, difosa internacionalment.

L'alumnat de Primària participen en tallers en grups entre cicles de manera que els equips estan formats per alumnat de tots els cursos d'aquesta etapa. En els tallers hauran de realitzar activitats de sensibilització i de cooperació.

Els alumnes de Secundària participen en cinefòrums i conferències de temes relacionats amb la Pau i la no violència.

Dia Internacional de les Dones i les Nenes en la Ciència (11/02)

El Dia Internacional de les Dones i les Nenes en la Ciència va ser decidit l'any 2015 per l'Assemblea General de les Nacions Unides que va proclamar l'11 de febrer amb l'objectiu de promoure la participació plena i en condicions d'igualtat de les dones i les nenes en l'educació, la capacitació, l'ocupació i els processos d'adopció de decisions en la ciència, eliminar tota mena de discriminació i reconèixer-ne els seus èxits.

Es programen activitats a totes les etapes educatives dirigides a donar visibilitat a totes les dones que amb la seva tasca professional hi han contribuït.

Dia Internacional de les Dones (8/03)

El Dia Internacional de les Dones o Dia de la Dona Treballadora se celebra el 8 de març i està reconegut per l'Organització de les Nacions Unides. Aquest dia es denuncia el sexisme i la desigualtat de drets i oportunitats entre homes i dones.

Cada any es programen activitats vinculades al reconeixement social de les dones que amb la seva tasca han contribuït en l'avenç de diferents disciplines. Així mateix, també es donen a conèixer dones anònimes que l'alumnat considera que han lluitat contra el sexisme i la desigualtat de drets i han afavorit la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.

Setmana de sensibilització vers la Diversitat Funcional (1a setmana d'abril)

La Setmana de la Diversitat Funcional se celebra a les escoles de la Fundació Collserola la primera setmana d'abril, coincidint amb el Dia Mundial de l'Autisme (2 d'abril). L'objectiu principal és sensibilitzar l'alumnat vers la diversitat funcional i conèixer i comprendre les característiques i necessitats d'aquestes persones. Per entendre que la societat és diversa i reconèixer les possibilitats d'aprendre els uns dels altres. D'aquesta manera, contribuir a la construcció d'una societat més justa, inclusiva, solidària i cohesionada.

Durant una setmana es programen activitats de sensibilització vers la diversitat funcional en què l'alumnat de totes les etapes educatives participa en conferències i tallers sobre aquest tema.

Dia Internacional contra l'assetjament escolar (2/05)

L'assetjament afecta milions d'infants i joves a les escoles d'arreu del món, per això la UNESCO va reconèixer el Dia internacional contra l'assetjament escolar el 2 de maig de l'any 2013 amb l'objectiu de conscienciar a tota la població. Des de la Fundació Collserola, treballem per aturar l'assetjament escolar i millorar la convivència, situant l'alumnat com a principal protagonista.

Malgrat que l'escola disposa de programes específics de prevenció de l'assetjament escolar, aquest dia es programen actuacions amb la finalitat de sensibilitzar contra l'assetjament escolar. L'alumnat de Cicle Mitjà i Superior de Primària i l'alumnat de Secundària participen en activitats diverses al voltant d'aquest tema.

Dia Mundial del Medi Ambient (5/6)

Dia Mundial del Medi Ambient (DMMA) se celebra el 5 de juny de cada any i va ser instituït per les Nacions Unides per alertar sobre la degradació ambiental i donar a conèixer les necessitats de preservar i millorar el medi ambient. Es va escollir aquesta data perquè aquest dia s'havia iniciat la Conferència de les Nacions Unides sobre el Medi Ambient Humà, celebrada a Estocolm el 1972, a partir de la qual es va crear el Programa de les Nacions Unides pel Medi Ambient (PNUMA).

L'alumnat de totes les etapes educatives participa en activitats dirigides a conscienciar sobre la conservació i preservació del medi ambient.

Aprenentatge i Servei Comunitari a l'Educació Secundària Obligatòria

L'alumnat protagonitza accions de compromís cívic posant en joc els seus coneixements i capacitats al servei de la comunitat.

L'alumnat de Secundària participa en activitats dirigides a oferir servei a la comunitat. (Neteja del bosc, classes de reforç escolar a nens i nenes amb situacions socioeconòmiques especialment desfavorides, col·laboració amb entitats d'atenció a la gent gran).

Altres festes o celebracions que treballem a l'escola molt vinculades amb les tradicions culturals són: Santa Cecília com a Dia de la Música, Sant Jordi com a Dia del Llibre i la Rosa, Santa Eulàlia com a Dia de les Arts Plàstiques, el Dia de la Ciència, el Dia de la Natura, la Castanyada, les tradicions nadalenes, etc.

AVALUACIÓ

La revisió del programa Cultura de la Pau es durà a terme en finalitzar el curs escolar quan es realitza la Memòria Anual. S'han definit indicadors per recollir dades que ajudin a valorar la implementació del projecte que quedaran reflectits com a propostes de millora de cara al curs vinent.

9.2. SETMANA DE LA DIVERSITAT FUNCIONAL

INTRODUCCIÓ

La Fundació Collserola en la seva tradició educativa sempre ha tingut una sensibilitat especial vers els alumnes amb necessitats educatives específiques. L'atenció a aquest alumnat ha estat un objectiu prioritari que s'ha concretat en diverses mesures d'atenció a la diversitat (dotació de diferents professionals en els Departaments d'Orientació, elaboració de protocols per a l'atenció de diversos trastorns de l'aprenentatge i situacions específiques, SIEI a l'escola Ramon Fuster i a l'escola Frederic Mistral-Tècnic Eulàlia, personal de suport, etc.).

En aquest sentit, en els darrers 12 anys, la Fundació Collserola ha estès la seva acció educativa a altres àmbits i a fora de les escoles d'educació ordinària i ha contribuït en la creació i consolidació d'altres institucions,

com la Fundació Institut de Psicologia, la Fundació Bellaire i la Fundació Els Xiprers, aquestes dues darreres dedicades exclusivament a l'atenció de les persones amb Autisme.

Paral·lelament, l'octubre de 2017, es va publicar el decret 150/2017 que desplega la Llei d'educació 12/2009, que exposa la necessitat d'adequar l'activitat educativa per atendre la diversitat de l'alumnat i l'assoliment d'una igualtat d'oportunitats i d'accessibilitat. En el títol preliminar s'inclou, com un dels principis rectors del sistema educatiu català, "*la cohesió social i l'educació inclusiva com a base d'una escola per a tothom*".

En la literatura científica, les dades descriuen que les persones amb diversitat funcional són sovint objecte de discriminació, de burles i assetjament escolar, motiu pel qual cal una intervenció educativa contundent que instauri polítiques preventives de l'assetjament en tota la població escolar i, molt especialment, per aquells que tenen menys recursos per poder defensar-se i fer valdre els seus drets.

En conseqüència, amb l'objectiu de fer un pas endavant en el compromís per contribuir a la construcció d'una societat més justa, inclusiva, solidària i cohesionada, el patronat de la Fundació Collserola i els de les diferents fundacions vinculades han vist la conveniència d'ampliar i reforçar algunes de les activitats que des dels diferents centres educatius de la Fundació ja s'estaven realitzant. En aquest sentit, s'ha considerat adient afegir al calendari escolar la celebració d'una diada dedicada a la sensibilització de la diversitat funcional.

OBJECTIUS

La finalitat principal de la celebració de la Setmana de la Diversitat Funcional és contribuir a la construcció d'una societat més justa, inclusiva, solidària i cohesionada.

Aquest objectiu general es concreta en els següents objectius específics:

- Potenciar en els nostres alumnes actituds respectuoses, solidàries i de compromís vers les persones amb diversitat funcional i, molt especialment, vers les persones amb autisme.
- Sensibilitzar la nostra comunitat educativa (alumnes, famílies i professionals) vers les persones amb diversitat funcional i, molt especialment, vers les persones afectades d'Autisme
- Proporcionar coneixement sobre els diferents tipus de diversitat funcional.
- Conèixer les característiques i necessitats de les persones amb diversitat funcional.

DESCRIPCIÓ DE LES ACTUACIONS

Amb motiu del Dia Mundial de l'Autisme, que se celebra el 2 d'abril, i amb l'objectiu de fer un pas endavant en el compromís de contribuir en la construcció d'una societat més justa, inclusiva, solidària i cohesionada, la Fundació Bellaire, la Fundació Els Xiprers, la Fundació Institut de Psicologia i la Fundació Collserola organitzem, la primera setmana d'abril, la *Setmana de Sensibilització vers la Diversitat Funcional*.

Es tracta d'un programa d'activitats que pretén sensibilitzar i proporcionar coneixement sobre la diversitat de persones que conformen la nostra societat entenent que la diferència sempre és una gran font de valor. En aquest sentit, des de P3 fins a 2n de Batxillerat, els i les alumnes realitzen diferents tallers, xerrades, conferències, etc., que tenen com a fil conductor els diferents tipus de diversitat funcional.

- Ceguesa i dèficits visuals.
- Discapacitat intel·lectual.
- Dèficits motrius.
- Trastorn de l'Espectre Autista.
- Dèficits auditius.

PROGRAMA DE LA SETMANA DIVERSITAT FUNCIONAL 18-19

AVALUACIÓ

La revisió de la Setmana de la Diversitat Funcional es durà a terme en finalitzar el curs escolar quan es realitza la Memòria Anual. S'han definit indicadors per recollir dades que ajudin a valorar la celebració de la Setmana de la Diversitat que quedaran reflectits com a propostes de millora de cara al curs vinent.

9.3. PROGRAMA + CONVIVÈNCIA

JUSTIFICACIÓ

L'article 33 de la Llei 12/2009 del 10 de juliol d'educació (DOGC 5422 - 16/07/2009) sobre Protecció contra l'assetjament escolar i contra les agressions insta els centres educatius a adoptar les mesures necessàries per a prevenir les situacions d'assetjament escolar i, si escau, afrontar-les de manera immediata, i per a assegurar en tot cas als afectats l'assistència adequada i la protecció necessària per a garantir-los el dret a la intimitat.

Així mateix, la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i de les oportunitats de la infància i l'adolescència, en els articles 8 i 10, estableix el dret a la protecció de qualsevol forma de maltractament, així com a prevenir, detectar i eradicar el maltractament a infants i a adolescents, els comportaments violents, l'assetjament escolar i la violència masclista, respectivament.

Per altra banda, la Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de LGTBI i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, en l'article 12, insta a realitzar plans de convivència amb un èmfasi especial en les mesures de prevenció i d'actuació contra l'assetjament.

Segons un estudi de la Fundació ANAR, a l'Estat espanyol els casos de bullying van augmentar un 240% el 2016. El percentatge es tradueix en més de 1.200 nens i nenes maltractats pels seus companys de classe. Davant la necessitat de posar fi a aquest fenomen, a Catalunya, el Departament d'Ensenyament ha posat a l'abast dels centres protocols de prevenció, detecció i intervenció, ha ofert suport a les famílies i ha regulat la implementació del programa de convivència. En aquest sentit destaca la importància que la responsabilitat recaigui en tota la comunitat educativa.

L'abordatge de la violència, des de la mirada de la convivència, dona resposta a la necessitat que tots els centres educatius de Catalunya estiguin preparats abans de 2020 per respondre, des de la prevenció, la detecció i l'actuació no sols al bullying, sinó també a d'altres formes de maltractament com poden ser els abusos sexuals, la violència de control (dating violence), els conflictes d'odi i discriminació i els conflictes relacionals crònics, entre d'altres.

OBJECTIUS

La finalitat del Programa +Convivència és sensibilitzar, prevenir i actuar davant de conductes que puguin generar un deteriorament de la convivència i promoure un clima escolar i de relació entre les persones que afavoreixi el benestar de tots els membres de la comunitat educativa.

L'objectiu general es concreta en els següents objectius específics:

- Sensibilitzar l'alumnat de la importància de prevenir i eradicar l'assetjament entre iguals.
- Dotar l'alumnat de recursos socioemocionals i de gestió positiva dels conflictes.
- Prevenir possibles situacions d'assetjament en el centre educatiu.
- Fomentar la cohesió dels grups i la cooperació.
- Activar el protocol d'assetjament entre iguals.
- Definir activitats d'intervenció en cas d'assetjament entre iguals.

CONTINGUT

La finalitat del programa + Convivència és fer de l'escola un espai comú de convivència on l'alumnat, a més de desenvolupar les competències individuals, porti a terme un procés de socialització i educació en la ciutadania. Per a nosaltres, aquest objectiu només és possible si l'alumnat disposa dels recursos necessaris per relacionar-se de forma pacífica, assertiva i desenvolupa una consciència cívica. Entenem que aquesta formació s'ha de dur a terme des d'edats primerenques per poder ajustar la intervenció al moment evolutiu en què es troba l'alumnat.

El programa + Convivència és la continuació del projecte #aquiproubullying vinculant-lo principalment en l'àmbit de la prevenció atenent també la detecció i actuació davant d'una situació d'assetjament. Dins de la part preventiva, el programa consta de 6 activitats per nivell repartides al llarg del curs, els continguts de les quals estan seqüenciats segons les necessitats que presenta l'alumnat en cada etapa evolutiva. El programa s'adreça a l'alumnat de p4 fins a 4t de Secundària.

Els continguts estan distribuïts en els següents blocs: sensibilització, competències socioemocionals, gestió positiva dels conflictes i cohesió de grup.

Sensibilització: prendre consciència que l'assetjament repercuteix negativament en tots els implicats, tant a nivell individual (agressor/a, víctima, observadors/es) com de forma col·lectiva (escola, família). Com més elements tinguem per identificar l'assetjament abans podrem detectar-lo i minimitzar-ne les conseqüències.

Gestió positiva dels conflictes: els conflictes són inherents a les relacions interpersonals i presents en qualsevol context, per tant cal conèixer els elements que hi intervenen i les capacitats necessàries per reconduir-los de forma positiva.

Competències socioemocionals: segons l'Equip SEER (Salut i Educació Emocional), l'Educació Emocional esdevé el més gran factor protector davant la violència (Ortegón, Porrini i Julià, 2015), i clarament és un factor preventiu que permet poder desenvolupar habilitats socioemocionals que els ajuden a no generar conflictes o disminuir-ne la freqüència, a detectar-los abans i a donar millor resposta.

Cohesió de grup: el potencial del grup pot ajudar a resoldre conflictes de convivència entre els infants i joves i també pot afavorir la prevenció i resolució dels casos d'assetjament. La cohesió de grup i el treball en l'entorn permissiu de l'assetjament és la clau per a la prevenció, ja que els que observen, riuen, callen i no ho expliquen a ningú, formen part del procés de l'assetjament.

En les primeres etapes, s'han prioritzat les competències socioemocionals i s'ha introduït el concepte de l'assetjament a partir de Cicle Mitjà ja que, malgrat que cal fer una intervenció preventiva en edats més primerenques, és a partir d'aquest moment quan apareix de forma explícita aquest fenomen.⁵

Pel que fa a la part de la detecció i l'actuació, el programa pretén aportar eines d'observació específiques, protocols de detecció i propostes d'intervenció per donar resposta davant de qualsevol situació que pugui desestabilitzar la convivència entre els nostres infants i joves.

AVALUACIÓ

La revisió del programa +Convivència es durà a terme en finalitzar el curs escolar quan es realitza la valoració del Pla General Anual (PGA). S'han definit indicadors per recollir dades que ajudin a valorar la implementació del programa +Convivència que quedaran reflectits com a propostes de millora de cara al curs vinent.

10. SEGUIMENT DEL PROJECTE DE CONVIVÈNCIA I TEMPORITZACIÓ

10.1. Seguiment del Projecte de Convivència

El seguiment i l'avaluació del Projecte de Convivència correspon a la Direcció d'escola, amb la col·laboració de la Comissió de Convivència, el suport del Claustre de professorat i del Consell Escolar.

L'avaluació del Projecte de Convivència es realitzarà a partir dels indicadors d'avaluació elaborats per a cada actuació. El seguiment de les actuacions que configuren el Projecte de Convivència i que es recullen anualment en la Programació General de Centre (PGA) es duran a terme a partir dels indicadors elaborats sobre les mesures. Els resultats del seguiment i, si escau, les propostes de millora, s'inclouran en la memòria anual del centre.

La Comissió de Convivència, a través de la persona que exerceix de secretària, és la responsable de presentar a la Direcció d'escola, en el marc de la memòria anual del Projecte de Convivència:

- Una valoració de la difusió del Projecte de Convivència entre els diferents sectors de la comunitat escolar.
- Una valoració dels resultats de la implementació del Projecte de Convivència d'acord amb la temporització prevista.
- Una anàlisi de les situacions de conflicte gestionades al llarg del curs escolar.
- Un recull de propostes de millora per a incloure en la planificació del curs següent.

10.2. Temporització

El nostre Projecte de Convivència, a nivell d'objectius, té una durada global de tres cursos escolars. Anualment, en la Programació General Anual, s'inclouran de forma específica les actuacions previstes i les propostes de millora identificades en la memòria anual.

Una vegada vençuts els quatre cursos escolars es farà una actualització general dels objectius i les corresponents actuacions.

---

⁵[1] Albadalejo-Blázquez, N ; Ferrer Cascales, R; Reig-Ferrer,A; Fernández-Pascual,M.D.¿Existe Violencia Escolar en Educación Infantil y Primaria? Una propuesta para su evaluación y gestión. Anales de psicología, 2013, vol. 29, no 3 (octubre), 1060-1069.

11. GLOSSARI

Aquest capítol anomena i defineix conceptes clau del Projecte de Convivència que ens ajudaran a entendre d'igual manera i a treballar conjuntament la convivència dins de la nostra escola:

- **Absentisme:** és l'absència reiterada i no justificada, dins de l'horari escolar, d'alumnat en edat d'escolarització obligatòria en el centre educatiu on està matriculat.
- **Acollida:** és el conjunt sistemàtic d'actituds i actuacions que el centre educatiu posa en funcionament per acompanyar els nous membres de la comunitat educativa, o els que s'incorporen després de processos d'absència, en la vida i la cultura del centre, i, alhora, fer-los participants dels projectes que s'hi desenvolupen.
- **Agressió:** és una acció no justificada contra l'equilibri, la integritat o els drets d'una persona mitjançant amenaces o atacs.
- **Assertivitat:** és la capacitat d'expressar i defensar les pròpies emocions i idees tot respectant les dels altres.
- **Assetjament (Bullying):** qualsevol forma de maltractament físic, verbal, psicològic, social, moral, sexual, ideològic o virtual, sostingut en el temps, definit per la seva freqüència i intencionalitat de causar dany i patiment a un subjecte en concret, que pot ser exercit per un individu o un grup, amb participació passiva o activa de la resta de companys, produït per una desigualtat de poder, generant un canvi de personalitat en la víctima o víctimes (ansietat, descens de l'autoestima, quadres depressius) que dificulten la seva integració en el medi escolar i el desenvolupament normal dels aprenentatges. Aquesta acció negativa i intencionada, situa la víctima en una posició de la que difícilment pot sortir-ne pels seus propis mitjans.
- **Ciberassetjament:** assetjament intencionat, repetit i mantingut en el temps portat a terme a través de les tecnologies que pot produir-se a l'escola i fora d'ella, amb o sense anonimats per grups d'individus contra víctimes que no poden defensar-se.
- **Clima de convivència:** és el conjunt de característiques psicosocials d'un centre educatiu, determinat per tots aquells factors estructurals, personals i funcionals de la institució que, integrats en un procés dinàmic, confereixen un estil peculiar a la institució i que condicionen la tasca educativa. El clima de convivència es valora per la qualitat de les relacions personals i els sentiments d'acceptació o rebuig.
- **Coeducació:** té com a objectiu promoure una educació que potencia la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de tota mena de discriminació per raó de sexe, així com integrar de forma explícita i amb continguts d'aprenentatge la perspectiva de gènere.
- **Comissió de convivència:** ha de ser l'element motor en tot allò que faci referència a l'impuls de mesures proactives, la resolució de conflictes i l'organització i gestió de recursos per a la millora de la convivència al centre educatiu.
- **Competència social:** és la capacitat per relacionar-se amb els altres. Es tracta d'un conjunt d'habilitats cognitives i emocionals que possibiliten el desenvolupament personal i la vida en societat.
- **Competició:** constitueix una manera determinada d'actuar en la qual cada part prima les posicions pròpies per sobre de les altres. La lògica d'aquesta actuació està centrada en una visió de guanyadors i perdedors en què es fa difícil que una persona que actua amb aquesta lògica modifiqui les seves posicions.
- **Comunicació:** entre família i escola és el conjunt sistemàtic d'actuacions i canals que el centre educatiu posa en funcionament amb l'objectiu de compartir la responsabilitat educativa i millorar l'èxit educatiu de

l'alumnat i també el funcionament del centre. Cal explicitar a les famílies què fem i per què ho fem en tot moment i, amb el mateix propòsit, conèixer quines són les seves expectatives i opinions.

- **Conciliació:** és un procés de negociació entre dues parts, amb la participació d'una tercera de neutral, orientada a l'acceptació d'una solució favorable a les dues parts. Es diferencia de la mediació pel paper menys actiu que hi juga la part neutral.
- **Conflicte:** és aquella situació de divergència en què hi ha una contraposició d'interessos o necessitats entre dues o més persones o grups. Reconeixem el conflicte com un procés que s'origina amb la contraposició de necessitats i acaba en el moment en què s'ha transformat de manera que les parts ja no el reconeixen com a tal.
- **Conflictes greus:** són aquelles situacions de violència verbal o física que perjudiquen notablement la convivència en el centre perquè generen sentiments d'indefensió, inseguretat i angoixa en els membres de la comunitat educativa. D'acord amb l'article 25 del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius, les faltes greument perjudicials per a la convivència en l'article 37.1 de la Llei d'educació es corregeixen mitjançant una sanció de les previstes a l'article 37.3 de la Llei esmentada.
- **Conflictes lleus:** són el conjunt de conductes contràries a les normes de convivència del centre, totes aquelles interaccions que malgrat no estar tipificades en el conjunt de Generalitat de Catalunya Departament d'Educació 209 Continguts de l'aplicació informàtica per a l'elaboració del Projecte de Convivència · Setembre 2019 Normes d'organització i funcionament de centre, són font de malestar o dificulten el dia a dia. Es tracta, majoritàriament, de situacions de conflicte interpersonal que, amb la formació i les eines adients, els nois i noies poden solucionar per si mateixos.
- **Consells d'infants i de joves:** és una iniciativa municipal per debatre i fer propostes relacionades amb la vida i les necessitats d'aquest col·lectiu en el marc del poble o la ciutat. L'experiència té com a finalitat posar en pràctica l'exercici de la ciutadania i preparar els infants i els joves per a la participació democràtica.
- **Convivència:** entenem la convivència en el sentit etimològic de "viure junts" des de la veritable integració i inclusió social, més enllà de la simple coexistència.
- **Cooperació:** és una acció en què diverses parts decideixen actuar de manera conjunta i buscar solucions comunes que permetin el benefici mutu. En situacions de conflicte, suposa una actitud de preocupació pels interessos de les altres parts sense oblidar-se dels propis.
- **Creixement moral:** recull l'enfocament evolutiu dels pedagogs Jean Piaget i Lawrence Kohlberg sobre la consciència moral en les persones. Distingeixen sis estadis de raonament moral: heteronomia, egoisme mutu (individualisme), expectatives interpersonals, sistema social i consciència (responsabilitat i compromís), tothom té dret (contracte social) i tots som iguals (principis ètics universals).
- **Cultura de mediació:** promou els canvis necessaris perquè cada persona afronti els conflictes i es converteixi en part de la solució. Promou l'enfortiment personal i la capacitat d'aprofitar els conflictes per transformar la realitat.
- **Currículum:** és la concreció de les línies generals d'un procés educatiu que pren en consideració els destinataris, els objectius cognitius, els continguts culturals, l'organització de les activitats educatives, els mètodes d'aprenentatge i les tècniques d'avaluació. A l'hora de reflexionar sobre el currículum, cal parar esment no tant a allò que s'ensenya, sinó a com s'ensenya i com s'aprèn, com transcorre el dia a dia al centre i quins elements organitzatius són els que realment estan assumits, les disfuncions que es creen, els buits i els valors de convivència que realment imperen en el context. Convé, doncs, diferenciar entre el currículum explícit i el currículum ocult.

- **Disputa:** és una controvèrsia verbal que pot donar origen a situacions de conflicte. Seria un primer estadi d'una situació conflictiva per bé que no totes les disputes acaben derivant en conflictes.
- **Educació emocional:** fomenta la capacitat de comunicar-nos, és a dir, de crear símbols i llenguatges que serveixin per establir relacions harmòniques amb un mateix i els altres, i també per establir les relacions amb l'entorn. L'Informe Delors (UNESCO 1998) afirma que l'educació emocional és un complement indispensable en el desenvolupament cognitiu i una eina fonamental de prevenció, ja que molts problemes tenen el seu origen en l'àmbit emocional.
- **Educació intercultural:** promou espais d'inclusió basats en la igualtat i la necessitat de compartir uns valors comuns que ajudin a conviure en una mateixa comunitat. Promou l'ús de la llengua catalana en un marc plurilingüe com un element de cohesió i igualtat d'oportunitats.
- **Educació per a la participació:** la participació educativa és el camí per avançar en processos comunitaris de treball i d'aprenentatge en xarxa, orientats a l'èxit educatiu, a afavorir la convivència i a millorar l'entorn.
- **Educació per la pau:** la convivència és el valor primer de tota societat que busqui la pau i que utilitza el diàleg per resoldre tot tipus de qüestions.
- **Educar en la gestió positiva dels conflictes:** és proporcionar a l'alumnat les eines, les estratègies i les habilitats necessàries per entendre el conflicte com una oportunitat d'aprenentatge i gestionar-lo de manera constructiva per transformar-lo eliminant-ne els factors violents.
- **El valor de l'esforç:** l'esforç és la capacitat que tenim de treballar durant un temps continuat per aconseguir uns objectius determinats. En l'àmbit escolar, l'esforç constitueix la base fonamental perquè l'alumnat obtingui un rendiment més gran. El valor de l'esforç els ajudarà a ampliar al màxim les capacitats que porten dins per obtenir uns millors resultats. També els permetrà vèncer i superar els obstacles en els diferents àmbits de la seva vida.
- **Elements formals:** són la conseqüència personal de l'organigrama de funcions i responsabilitats institucionals.
- **Elements no formals:** són el teixit relacional que es forja en espais i moments no reglats, a més dels vincles personals que es creen entre les persones en converses de passadís, estones de dinar, celebracions, contactes i coneixences fora del marc laboral entre docents, alumnat, famílies, etc.
- **Empatia:** és la capacitat per connectar, respectuosament, amb els sentiments i les emocions de les altres persones i per comprendre els seus arguments i punts de vista.
- **Habilitats socials:** són aquelles conductes, verbals i no verbals, que faciliten la relació interpersonal. Requereixen unes capacitats cognitives i una maduresa moral corresponent a l'edat de cadascú. Entre les conductes hàbils de comunicació interpersonal podem esmentar: saber escoltar, saber demanar un favor, saber elogiar, saber disculpar-se, saber dir "no", saber presentar una queixa i saber rebre-la, saber mostrar un desacord, saber negociar, saber expressar els sentiments propis, saber fer front a la por, al ridícul, al fracàs, etc.
- **Identitat sexual:** és la manera com una persona es veu a ella mateixa i la concepció que té sobre si mateixa, pel que fa a la seva atracció romàntica o sexual respecte altres persones.
- **Identitat de gènere:** és la percepció que una persona té sobre el seu propi gènere.

- **Perspectiva de gènere:** fa referència a la consideració de les diferències entre homes i dones en un àmbit o una activitat determinats, amb l'objectiu de tenir-les en compte per trobar línies d'acció que permetin eliminar les desigualtats.
- **Inclusió:** suposa una millora evolutiva respecte de la idea d'integració. La inclusió pretén que siguin els mateixos centres educatius els que s'adaptin a la diversitat de l'alumnat que tenen escolaritzat de manera que el centre identifiqui les barreres que dificulten l'aprenentatge, la socialització i la participació de l'alumnat i cercar-les, eliminar-les o minimitzar-les.
- **Integració:** és el procés d'adaptació social i cultural que comporta un ajustament mutu dels diversos grups i individus que formen una societat.
- **Intel·ligències intrapersonal i interpersonal:** la intel·ligència intrapersonal és la capacitat d'entendre's un mateix, de controlar-se i motivar-se; mentre que la intel·ligència interpersonal és la capacitat de posar-se en el lloc de l'altre i saber tractar-lo.
- **Lideratge:** és un dels elements clau en la gestió del centre. Com més clars siguin els canals de participació i de decisió, més efectiu és tot l'engranatge. En l'àmbit de la convivència, les organitzacions verticals solen ser menys riques que les horitzontals, on el repartiment de responsabilitats i la capacitat de decisió s'estén als diferents membres. A l'hora de tirar endavant projectes és important tenir en compte el lideratge personal, és a dir, l'ascendència sobre els altres.
- **Mediació:** és un procés de gestió positiva de conflictes. Parteix del fet que, quan es produeix un conflicte, no es tracta de guanyar o perdre, sinó d'intentar arribar a un acord consensuat i cooperatiu entre les dues parts.
- **Mediació escolar:** és un procediment per a la prevenció i la resolució dels conflictes que es puguin produir en el marc educatiu, per mitjà del qual es dona suport a les parts en conflicte perquè puguin arribar per si mateixes a un acord satisfactori.
- **Negociació:** model de gestió conjunta d'un conflicte que cerca una solució consensuada entre les parts implicades, de manera que ambdues en surten beneficiades encara que han de cedir en algun aspecte. Només les dues parts involucrades en el conflicte participen en el procés de negociació.
- **No-escolarització:** s'entén com el fet que els progenitors, els titulars de la tutela o els guardadors d'un infant o adolescent en període d'escolarització obligatòria no gestionin la plaça escolar corresponent sense una causa que ho justifiqui.
- **Norma:** és l'instrument regulador de la convivència que té com a finalitat garantir els drets i els deures de tothom. Les normes del centre estan recollides en el document NOFC (Normes d'Organització i Funcionament del Centre), que són les propostes compatibles i coherents amb la normativa vigent de rang superior i adaptables a l'especificat del nostre centre educatiu.
- **Organització que aprèn:** una organització aprèn quan té institucionalitzats processos mitjançant els quals pot construir significats i coneixements, els difon i els comparteix per prendre decisions.
- **Pacificació:** és el procés dirigit a la reducció de tensions, amb la finalitat de promoure una situació de serenitat, que permeti a les parts resoldre els conflictes per si mateixes.
- **Participació:** és molt clar que s'aprèn participant. En aquest sentit el centre necessita d'estructures que facilitin la participació dels alumnes i pràctiques que hi convidin. De manera especial l'escola incideix en la participació de les famílies en la tasca educativa de l'escola. La seva implicació és un factor deter-

minant en l'èxit educatiu dels seus fills. La carta de compromís educatiu és l'instrument que estableix el marc de comunicació i de participació entre l'escola i la família per dur a terme una acció coherent i coordinada en el desenvolupament personal, acadèmic i social de cada infant i jove.

- **Pau positiva:** fa referència a la creació de situacions socialment justes que permetin la satisfacció de les necessitats bàsiques. La pau positiva està relacionada amb el desenvolupament de les capacitats humanes.
- **Plans educatius d'entorn:** són una iniciativa oberta de cooperació educativa que vol donar una resposta integral i comunitària a les necessitats dels infants i dels joves coordinant l'acció educativa més enllà de l'àmbit escolar. Hi participen l'ajuntament, les delegacions de l'administració central, el teixit associatiu local i els centres docents.
- **Prevenició de conflictes:** és un conjunt de mesures preses per evitar, contrarestar o disminuir un risc.
- **Protocol:** és un conjunt d'actuacions i pautes que cal desenvolupar de manera ordenada i fixa en situacions especialment complexes per evitar qualsevol tipus d'improvisació. Sovint implica la intervenció de diferents especialitats i administracions.
- **Reconciliació:** consisteix a superar diferències passades per construir alternatives conjuntes de futur.
- **Reconeixement:** és la capacitat que té cada part implicada en un conflicte de veure les necessitats i els interessos dels altres com si fossin propis.
- **Resolució de conflictes:** és la primera denominació que reben els estudis sobre conflictes.
- **Respecte:** principi bàsic per viure i conviure en societat, actitud de reconeixement dels drets de les persones i la valoració de la seva identitat, opinió i manera de pensar. És necessari potenciar el respecte a un mateix, als altres, al món.
- **Responsabilitat:** és la capacitat de dur a terme els compromisos adquirits i d'assumir les conseqüències dels propis actes.
- **Seguretat:** la declaració internacional aprovada per l'Assemblea General de l'ONU del 1948 reconeix la seguretat com un dels drets fonamentals irrenunciables de tota persona com el dret a la vida, a la llibertat, a la lliure associació i a la resistència contra l'opressió.
- **Sentiment:** és l'actitud mental relacionada amb la sensació o amb l'emoció. Els sentiments són aspectes bàsics de la vida de les persones i condicionen bona part de la nostra conducta.
- **Símbols identitaris:** són aquells elements, en les formes de vestir o en els complements corporals, que contribueixen a conformar identitats. Es tracta de símbols que fan visibles creences, idees, valors, fets, projectes, il·lusions i emocions i que faciliten que les persones es vinculin a un col·lectiu determinat
- **Transformació del conflicte:** és la terminologia actual que s'utilitza en els estudis del conflicte. El concepte de transformació s'associa als aspectes més positius del conflicte i s'orienta a la possibilitat de crear noves alternatives perquè es converteixi en situacions d'aprenentatge.
- **Violència:** coacció física o moral exercida sobre una persona per obligar-la a una determinada acció o omissió.

(Extret del Projecte de Convivència i èxit educatiu. Departament d'Ensenyament. 2016)

12. BIBLIOGRAFIA

- Adad, Mª L. (2002) *Género y educación: la escuela coeducativa*. Barcelona: Graó
- Belzunegui, À.; Brunet, I.; Pastor, I. i Valls, F.(2008) *Mestres, escoles i igualtat entre gèneres*. Tarragona: Arola
- Boqué i Torremorell, M.C.(2005) *Temps de mediació*. Barcelona: CEAC
- Boqué i Torremorell, M.C.(2005) *Fem les paus. Mediació 3-6 anys*. Barcelona: CEAC
- Cerezo, F., Calvo, Á. y Sánchez, C.(2011) *Intervención psicoeducativa y tratamiento diferenciado del bullying*. Madrid: Pirámide
- Decret 279/2006, de 4 de juliol, sobre drets i deures de l'alumnat i regulació de la convivència en els centres educatius no universitaris de Catalunya. Núm. 4670.
- Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 3 d'agost de 2009, núm 5686, pp. 56604
- La convivència en els centres d'educació infantil i primària. Departament d'Educació. Barcelona. 2007
- Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació. («BOE» 106, de 4-5-2006.)
- Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació. Diari oficial de la Generalitat de Catalunya, 16 de juliol 2009, núm. 5422, pp. 56589-56682
- Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia. Diari oficial de la Generalitat de Catalunya, 17 de octubre de 2014, núm 6730, p.7
- PROJECTE DE CONVIVÈNCIA I ÈXIT EDUCATIU. Document del departament d'Educació 2017

#CreantEscola escolaramonfuster.cat